

**Koncepce přípravy na stárnutí populace ve Vítkově
na období následujících patnácti let**

Vítkov

Listopad 2018

Obsah

1	ÚVOD	6
1.1	STÁRNUTÍ POPULACE JAKO GLOBÁLNÍ TREND	7
1.2	SENIORŮ, AKTIVNÍ STÁRNUTÍ A MĚSTA PŘÁTELSKÁ SENIORŮM	7
2	DEMOGRAFICKÁ SITUACE VE VÍTKOVĚ	9
2.1	DEMOGRAFICKÉ UKAZATELE VE VÍTKOVĚ	9
3	PROSTŘEDÍ MĚSTA, VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A BUDOVY	13
3.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	13
3.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	14
4	DOPRAVA	16
4.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	16
4.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	17
5	BYDLENÍ	18
5.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	18
5.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	18
6	KOMUNIKACE A INFORMACE	20
6.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	20
6.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	21
7	BEZPEČNOST	22
7.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	22
7.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	23
8	SOCIÁLNÍ SLUŽBY	25
8.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	25
8.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	29
9	ZDRAVOTNÍ SLUŽBY	31
9.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	31
9.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	33
10	PRÁCE A ZAMĚSTNÁNÍ	35
10.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	35
10.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	36
11	SPOLEČENSKÉ AKTIVITY, VZDĚLÁVÁNÍ, VEŘEJNÝ ŽIVOT	37
11.1	POPIS STÁVAJÍCÍHO STAVU A VÝHLED	37
11.2	POTŘEBNÁ OPATŘENÍ	37
12	KLÍČOVÁ OPATŘENÍ	40
13	DODATKY	41

13.1	ZKRATKY	41
13.2	SLOVNÍČEK	41
13.3	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	42

Na přípravě koncepce se podíleli členové pracovní skupiny ve složení:

- MVDr. Kateřina Janovská, Národní síť podpory zdraví, z.s.
- Ing. Ingrid Adamusová, Městský úřad Vítkov
- Mgr. Jana Molková, DiS., Městský úřad Vítkov
- Daniela Olbertová, Městský úřad Vítkov
- Miloš Onderka, Městská policie Vítkov
- František Putko, Městský úřad Vítkov
- Ing. Pavlína Paráková, Městský úřad Vítkov

1 Úvod

Předkládaný návrh koncepce přípravy na stárnutí populace ve Vítkově je zpracován na základě objednávky města z 19. 6. 2018.

Potřeba zpracování tohoto materiálu vychází ze současné demografické situace a očekávaného demografického vývoje v České republice, který se projevuje také ve Vítkově. Vyjadřuje zájem města na vytváření příznivých životních podmínek pro své občany. Členění a obecná východiska koncepce jsou inspirovány obdobným materiálem, který byl zpracovaný pro město Valašské Meziříčí v r. 2017¹.

Hlavním cílem této koncepce je definovat, jaké podmínky je potřeba vytvořit ve městě ve střednědobém horizontu (cca 15 následujících let), aby bylo umožněno občanům aktivní stárnutí, zachování nezávislosti a aby byla zajištěna dostatečná síť všech potřebných služeb pro seniory i jejich rodiny. Je potřeba zdůraznit, že benefity z navržených opatření, která jsou uvedena v dalších kapitolách, nebudou čerpat jen sami senioři. Realizace většiny opatření přinese přímo nebo v důsledcích zlepšení životních podmínek pro všechny občany města.

Koncepce je v souladu s hlavními tezemi dokumentu Rady vlády pro seniory a stárnutí populace „Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období 2013-2017“² a dokumentu Ministerstva práce a sociálních věcí „Politika přípravy na stárnutí v České republice“ z r. 2015³.

Cílem zdravého stárnutí je udržení dobré kvality života ve všech oblastech života seniorů. Nutným předpokladem je dobrý funkční stav⁴ jednotlivců a současně vhodná komunitní i celospolečenská opatření. Aby cílů zdravého stárnutí mohlo být dosaženo, je nutné věnovat pozornost životnímu stylu a životním podmínkám již ve středním věku, a to jak ze strany společnosti, tak – a to zejména – ze strany každého člověka a rodiny. Příprava na stárnutí ze strany jednotlivců a rodin je zásadní a nelze nahradit žádnými jinými opatřeními, protože žádná vyspělá společnost nemá tolik prostředků a možností, aby zajistila kvalitní péči i všechny své staré členy v podmínkách současného a předpokládaného demografického vývoje, tj. v podmínkách stárnutí populace – viz dále. Tato tzv. příprava na stárnutí zahrnuje v průběhu celého života, nejpozději však od středního věku, dobrou péči o vlastní zdraví, tělesnou i duševní kondici i péči o zajištění sociálního a ekonomického zázemí pro seniorská léta. Tím se myslí udržování a budování dobrých vztahů a vzájemná pomoc v rodinách, vytvoření finančních rezerv i řešení bytové situace. Ze strany společnosti vyžaduje příprava na stárnutí vytváření podmínek pro zajištění uvedených potřeb.

Také je nutné zdůraznit, že pouze obce s přirozeným a pestrým věkovým složením svých obyvatel mohou využít plně kapacit při vytváření příznivých životních podmínek pro své občany, tedy i pro seniory. V širším slova smyslu zahrnuje tedy příprava na stárnutí podporu všech generací. Tato komplexní opatření, která jsou zaměřená také na mladou a střední generaci, jsou nezbytná, jdou však již nad rámec této koncepce, která se v následujících kapitolách věnuje pouze potřebám seniorské věkové kategorie.

---

¹ Koncepce přípravy na stárnutí populace ve Valašském Meziříčí na období následujících 10 let, dostupné na: http://www.valasskemezirci.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=31792

² <https://www.mpsv.cz/cs/31767>

³ https://www.mpsv.cz/files/clanky/24024/Brozura_starnuti_screen.pdf

⁴ *Funkční stav člověka: Dynamická hodnota, která zahrnuje kromě zdravotního stavu fyzickou, mentální a socioekonomickou situaci jedince. Úroveň funkčního stavu a funkčních rezerv u seniorů ovlivňuje kvalitu života významněji než případná přítomnost onemocnění (dle: ŠNEJDRLOVÁ, M., KALVACH, Z. Funkční stav v pokročilém stáří a genetická dispozice k dlouhověkosti).*

Pro účely této koncepce jsme kroky nutné pro zajištění výše uvedených podmínek ve Vítkově rozčlenili do následujících oblastí:

- prostředí města, veřejná prostranství a budovy
- doprava
- bydlení
- komunikace a informace
- bezpečnost
- sociální služby
- zdravotní služby
- práce a zaměstnání
- účast na společenských aktivitách, vzdělávání, veřejný život

1.1 Stárnutí populace jako globální trend

Stárnutí populace je významný trend, patrný na celém světě. Dalším trendem současnosti je urbanizace, čili zvyšování podílu obyvatelstva žijícího ve velkých městech a vylidňování menších a malých obcí a okrajových částí zemí. Tyto trendy pozorujeme také ve Vítkově.

Prodloužení lidského života je důsledkem zásadního vývoje a zlepšení zdravotní péče a péče o zdraví i růstu životní úrovně. Růst podílu obyvatel měst je důsledkem technického pokroku. Očekává se, že tyto trendy budou pokračovat i v následujícím období, i když může dojít k mírnému kolísání. Pro země, regiony a města představuje nutnost vyrovnat se s těmito sociokulturními změnami obrovskou výzvu, které nelze čelit bez důkladné přípravy a následných praktických kroků v oblasti sociální, ekonomické, kulturní a dalších.

Globální stárnutí a urbanizace⁵:

Počet lidí starších 60 let v poměru k celkovému počtu obyvatelstva světa se z 11% v r. 2006 zvýší na 22% v r. 2050. Poprvé v lidských dějinách převýší počet seniorů počet dětí do 14 let. Rozvojové země stárnou mnohem rychleji, než rozvinuté země.

Od r. 2007 žije více než polovina celkové populace světa ve městech. Urbanizace je také výraznější v rozvojových zemích.

1.2 Senioři, aktivní stárnutí a města přátelská seniorům

Stárnutí a stáří představuje nevyhnutelný a přirozený proces v průběhu lidského života. Pojem senior (stárnoucí člověk, starý člověk) však zahrnuje velmi různorodé skupiny osob, od společensky i ekonomicky aktivních mužů i žen na vrcholu své profesní či životní kariéry až po osoby zcela odkázané na pomoc a péči druhých. Základní členění dle věku nevyjadřuje zdaleka heterogenost této věkové kategorie a pro život konkrétního člověka jsou daleko důležitější jiné charakteristiky (zdravotní a funkční stav, socioekonomická situace ad.) než pouhý věk. Nelze také stanovit přesný začátek stáří, orientačně však lze použít členění podle Světové zdravotnické organizace na základě věku:

- rané stáří: 60 (příp. 65) – 75 let
- pokročilé stáří: 75 – 90 let
- kmetský věk: nad 90 let

---

⁵ World Health Organisation, 2007: *Globální města přátelská seniorům*

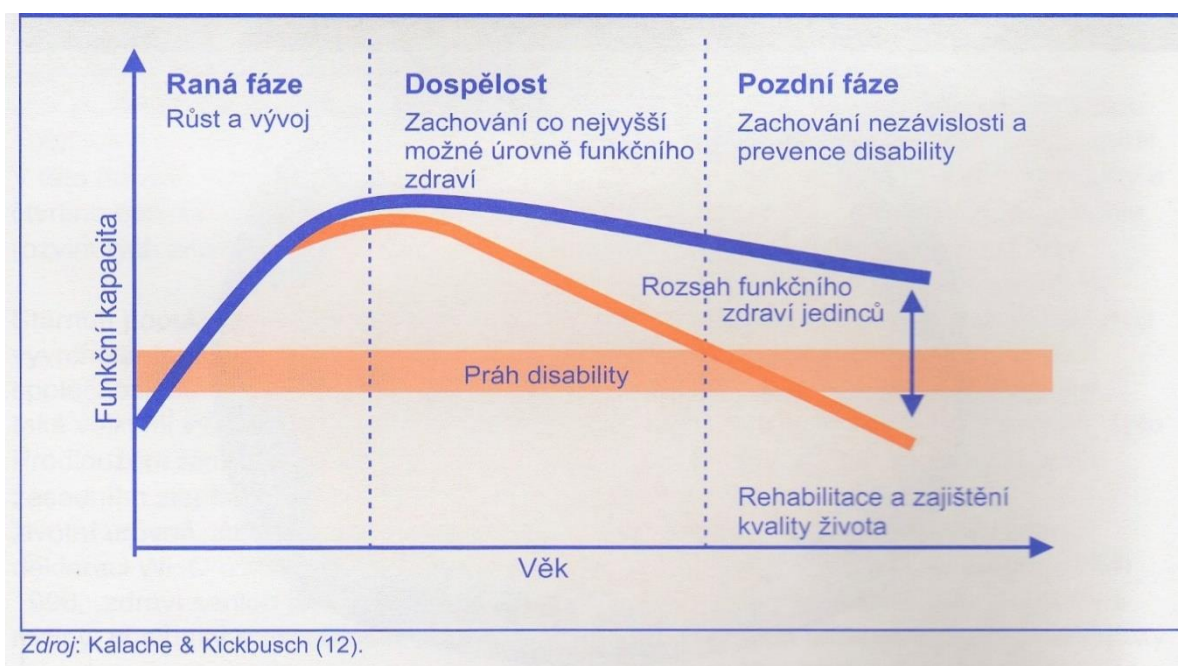
V průběhu historie se nástup stáří posouval do vyšších věkových kategorií a v současnosti se nejčastěji setkáváme s definováním hranice stáří pro věk 65 let. **S touto věkovou hranicí, tj. senior jako osoba ve věku nad 65 let, pracujeme také v této koncepci.**

Světová zdravotnická organizace definuje **aktivní stárnutí** jako proces **optimálního využívání příležitostí pro zdraví, účast na životě společnosti a bezpečí s cílem zajistit co nejlepší kvalitu života starších lidí.**

Města přátelská seniorům⁶ pak jsou **municipality, kde prostředí, infrastruktura, politiky a služby usnadňují lidem nevyhnutelný proces stárnutí a umožňují jim aktivní život tím, že:**

- respektují značné rozdíly v kapacitě, zdravotním a funkčním stavu i zdrojích seniorů
- flexibilně předvídají a reagují na potřeby a preference seniorů
- respektují jejich rozhodnutí a životní styl
- podporují začlenění seniorů do všech oblastí života komunity a jejich přínos

Obr. 1: Udržení funkčního zdraví v průběhu života⁷

⁶ World Health Organisation, 2007: Globální města přátelská seniorům

⁷ World Health Organisation, 2007: Globální města přátelská seniorům

2 Demografická situace ve Vítkově

2.1 Demografické ukazatele ve Vítkově

K 31.12.2017 žilo ve městě Vítkov 5 787⁸ obyvatel. Dlouhodobý trend vývoje počtu obyvatel je klesající, a to o 405 osob za 10 let (2007 – 2016). Na tomto úbytku se podílí jak přirozený úbytek, kdy úmrtnost občanů města převyšuje porodnost, tak negativní migrační saldo, kdy počet odstěhovaných obyvatel převyšuje počet přistěhovaných.

Údaje o počtu seniorů nad 65 let a nad 80 let jsou dostupné z veřejných zdrojů (Český statistický úřad, Ústav zdravotní informací a statistiky) na úroveň obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP). Správní obvod obce s rozšířenou působností (SO ORP) Vítkov zahrnuje katastrální území města vč. místních částí Jelenice, Klokočov, Nové Těchanovice, Podhradí, Prostřední Dvůr, Lhotka, Zálužné a dále správní území obcí Březová, Budišov nad Budišovkou, Čermná ve Slezsku, Kružberk, Melč, Moravice, Nové Lublice, Radkov, Staré Těchanovice, Svatoňovice a Větrkovice. K 31. 12. 2016 činil podíl občanů města na občanech celého ORP 43,1%.

Tab.1: Počet obyvatel ORP Vítkov a město Vítkov 2007-2016, muži a ženy celkem

Rok	Počet obyvatel SO ORP Vítkov	Počet obyvatel město Vítkov	Počet obyvatel SO ORP 0-14 let	Počet obyvatel SO ORP nad 65 let	Počet obyvatel SO ORP nad 85 let
2007	14 086	6 192	2 240	1 948	425
2008	14 071	6 153	2 194	2 018	447
2009	13 993	6 123	2 172	2 056	459
2010	13 970	6 099	2 169	2 067	465
2011	13 828	5 981	2 105	2 142	484
2012	13 773	5 942	2 111	2 226	475
2013	13 696	5 912	2 095	2 310	499
2014	13 546	5 825	2 039	2 370	495
2015	13 460	5 806	2 053	2 427	504
2016	13 413	5 787	2 086	2 489	499
Rozdíl za 10 let (2007-2016)	-673	-405	-154	541	74
2007 = 100 %, 2016 =	95,2	93,5	93,1	127,8	117,4

Za sledovanou dobu celkový počet obyvatel ORP klesl o 673 osob, což představuje 4,8% z původního počtu. Většinu z tohoto úbytku tvoří úbytek obyvatel právě ve vlastním městě Vítkově, 405 osob, což představuje 6,5% z počtu občanů města před 10 lety. Změnila se také demografická struktura. V rámci celé České republiky se v posledních 5 letech zastavil pokles počtu dětí do 14 let a dochází k potěšitelnému mírnému nárůstu této věkové skupiny, ve Vítkově pozorujeme pokles počtu dětí do 14 let až do roku 2014. Bohužel se předpokládá, že trend nárůstu počtu dětí je pouze dočasný a v dlouhodobém horizontu bude počet dětí opět klesat.

⁸ Český statistický úřad: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr#v>

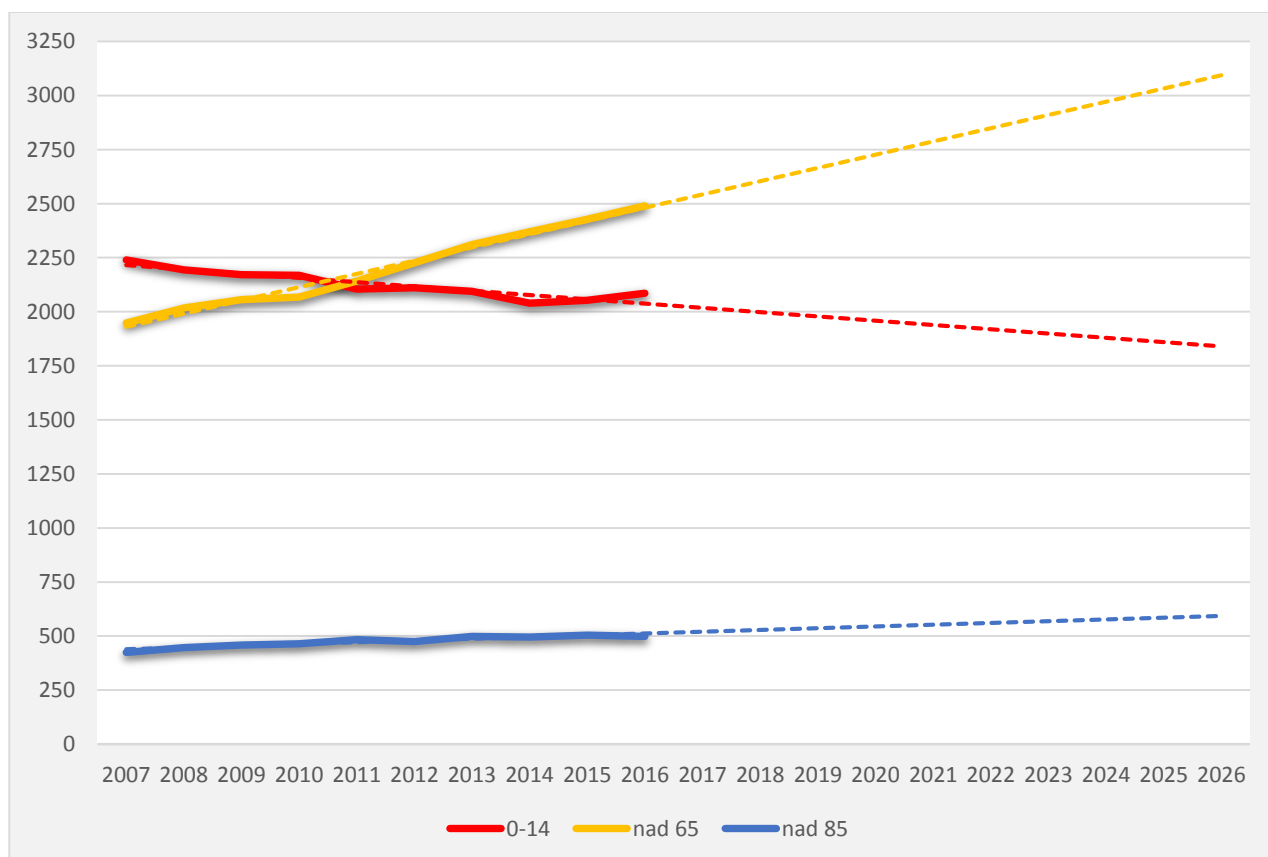
Významně stoupá počet seniorů. **Za sledovaných 10 let se počet obyvatel ORP ve věku nad 65 let zvýšil o 27,8 % oproti stavu v roce 2007, osob ve věku nad 80 let o 17,4 %.** Stárnutí populace potvrzuje i tzv. **index stáří**. Je to číselný poměr mezi počtem osob ve věku nad 65 let a počtem osob ve věku do 14 let, přepočtený na 100 obyvatel. Pokud index stáří překročí hodnotu 100, znamená to, že v dané populaci žije více seniorů nad 65 let než dětí do 14 let. Ve Vítkově k tomu došlo až v roce 2011, zatímco v České republice již v roce 2006. Trend růstu indexu stáří je zde ale rychlejší, než je tomu v průměru České republiky.

Průměrný nárůst počtu seniorů nad 65 let je za sledovanou dobu ročně cca 2,8 % a u osmdesátiletých a starších osob 1,7% ročně. Z těchto čísel lze odhadnout, že **v roce 2027 bude žít v SO ORP Vítkov více jak 3 000 osob ve věku nad 65 let. Z toho bude více jak 550 osob starších 80 let. Ve vlastním městě to pak bude necelá polovina z tohoto počtu, čili cca 1 500 osob nad 65 let a asi 300 osob ve věku nad 80 let. Senioři nad 65 let tedy budou za 10 let tvořit cca čtvrtinu veškerého obyvatelstva SO ORP i města (nyní je to 18,5 %). Počet dětí do 14 let pravděpodobně ve SO ORP poklesne pod 2 000 dětí.**

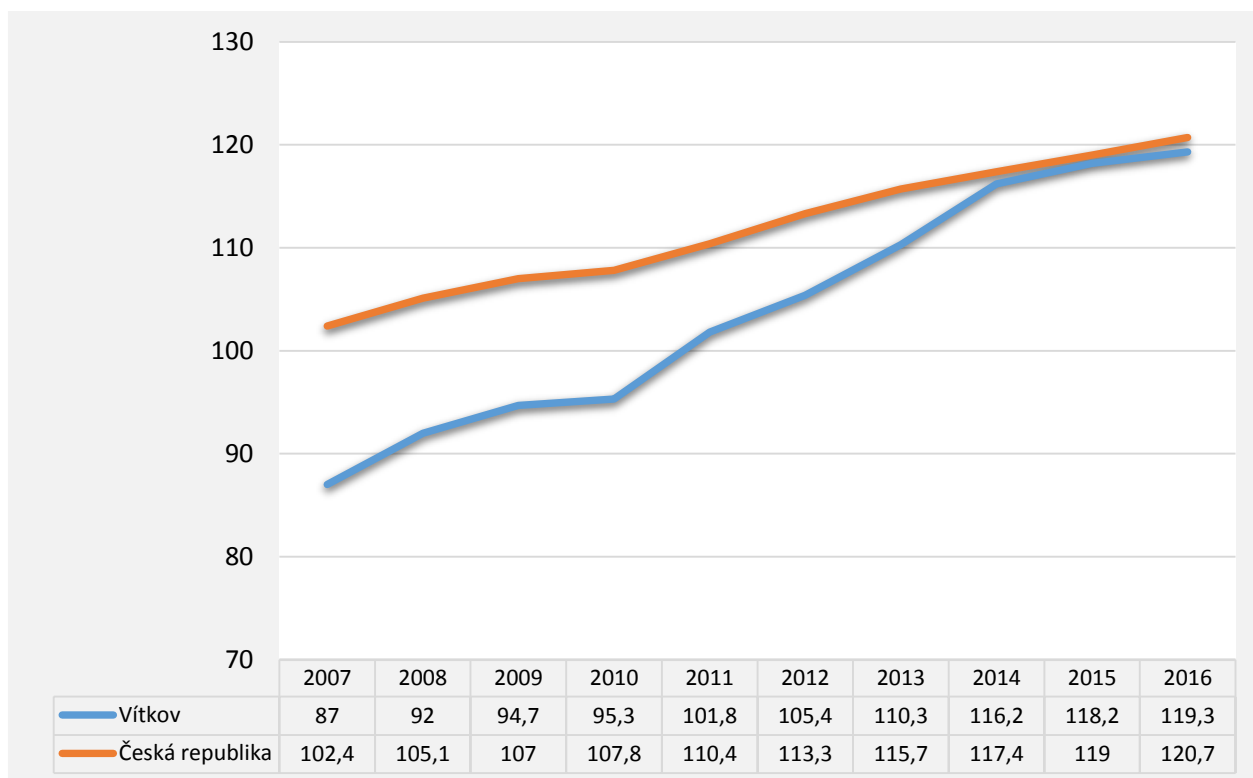
Zatímco senioři v kategorii raného stáří využijí kromě zdravotních a sociálních služeb opatření na podporu aktivního života (úpravy veřejného prostoru, kvalitní dopravní možnosti, nabídku aktivit a služeb ad.), tak skupina ve věku nad 80 let bude potřebovat zejména širokou podporu k zajištění sociálních a zdravotních potřeb.

Je známo, ženy žijí v průměru o několik let déle než muži. Tak je tomu i ve Vítkově. Zatímco u dětí do 14 let mírně převažují chlapci nad děvčaty, tak z obyvatel ve věku nad 65 let, kterých žilo v roce 2016 ve SO ORP Vítkov 2 489, bylo 1 049 mužů a 1 440 žen. Z osob nad 80 let věku (v roce 2016 celkem 499) tvořili muži jen necelou třetinu: 159 mužů ku 340 ženám.

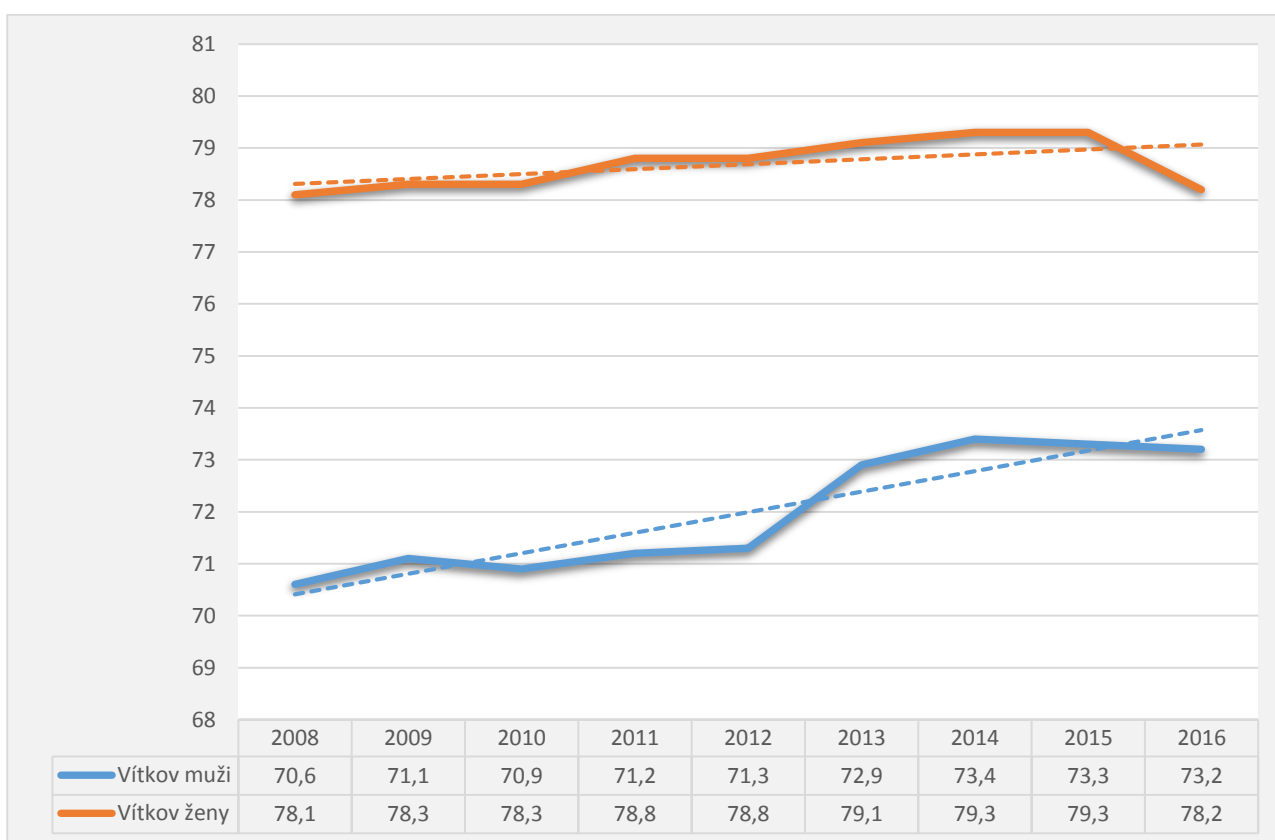
Graf 1: Vývoj počtu obyvatel SO ORP Vítkov ve věku 0-14 let, více než 65 let a více jak 80 let v letech 2007-2016 a lineární trend odhadu dalšího demografického vývoje

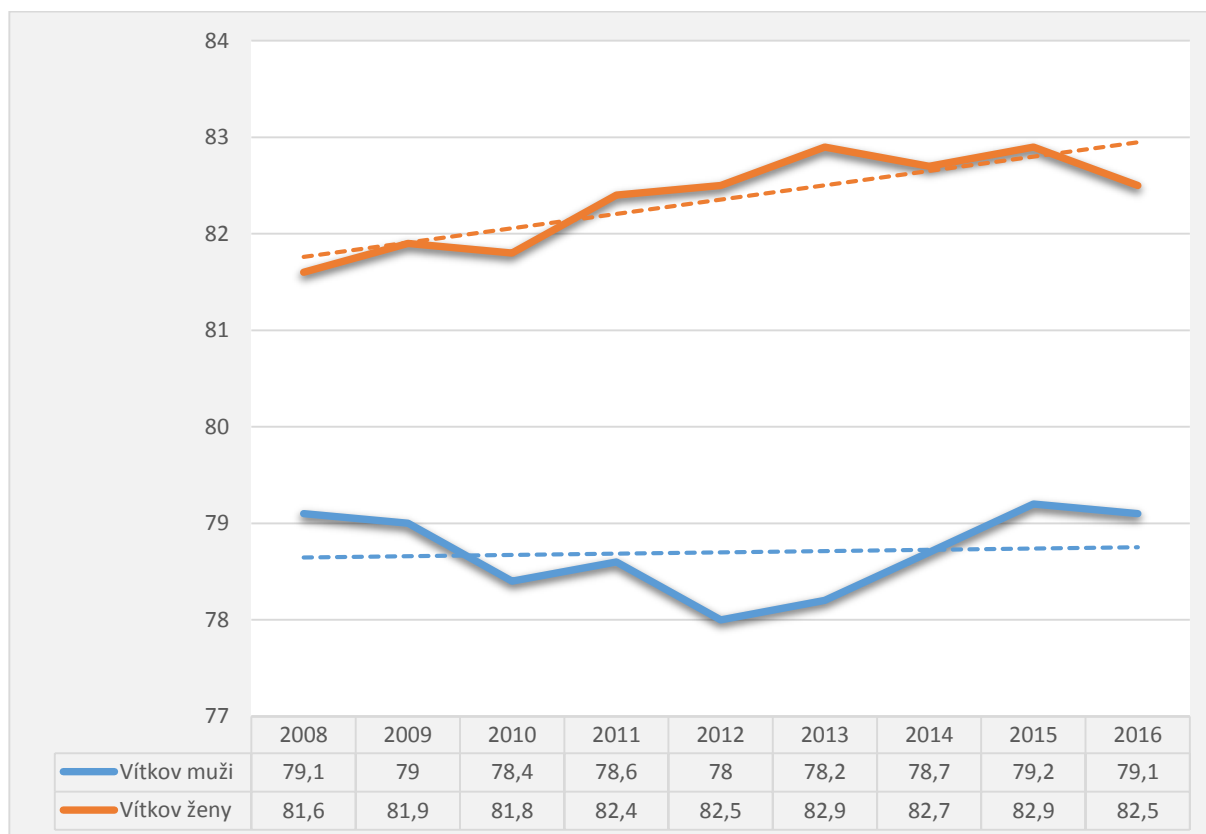
Graf 2: Index stáří u obyvatel SO ORP Vítkov a České republiky v letech 2007-2016, muži i ženy celkem

Graf 3: Střední délka života při narození v SO ORP Vítkov v letech 2008-2016, srovnání mužů a žen

Graf 4: Naděje na dožití u osob ve věku 65 let v SO ORP Vítkov v letech 2008 - 2016, srovnání mužů a žen

Přes potěšující stoupající trend střední délky života u obou pohlaví a ve všech věkových kategoriích je nutné připomenout méně příznivou skutečnost, a to že v rámci ORP České republiky patří ORP Vítkov mezi oblasti s nejnižší střední délkou života, což se opět týká obou pohlaví a všech věkových kategorií. U žen navíc tato hodnota v posledních letech nevzrůstá. Tyto skutečnosti jsou ovlivněny mnoha faktory, mezi něž je nutné počítat i poměrně vysoký podíl sociálně vyloučených obyvatel žijících v ORP. Zhruba 10% občanů Vítkova je romského etnika⁹. Jejich střední délka života je významně, o 15 i více let¹⁰, nižší, než je průměr české populace. Lze tedy odhadnout, že střední délka života většinové populace je vyšší, než jsou hodnoty shrnující všechny občany Vítkova, a bude se blížit průměru v ČR.

⁹ Statistika obyvatel – MěÚ Vítkov OSČOŽÚ

¹⁰ Kodl Miloslav a kol., *Zpráva o zdraví obyvatel České republiky*, Státní zdravotní ústav, Praha 2014. Janata Hana, *Podpora zdraví ve vyloučených lokalitách a snižování nerovností ve zdraví*, Státní zdravotní ústav, Praha 2015.

3 Prostředí města, veřejná prostranství a budovy

Venkovní prostranství a veřejné budovy mají velký vliv na kvalitu života občanů. Pro seniory představují možnosti i limity aktivního stárnutí v místě bydliště, protože na rozdíl od mladších věkových kategorií je mobilita seniorů mimo město s postupujícím věkem obvykle více a více limitována. Do charakteristik vhodného prostředí patří přístupnost, tj. bezbariérovost ve smyslu bariér fyzických i funkčních, pocit bezpečí, příjemné, čisté a klidné prostředí. Ovlivnění těchto determinant je do značné míry v kompetencích a možnostech města.

3.1 Popis stávajícího stavu a výhled

3.1.1 Životní prostředí a kvalita ovzduší

Město Vítkov leží v členitém terénu Vítkovské vrchoviny, která náleží celku Nížkého Jeseníku. Ovzduší ve Vítkově je dlouhodobě dobré, mírně ovlivněné silniční dopravou, místním průmyslem a lokálními topeništi v závislosti na aktuálních meteorologických a rozptylových podmínkách. Vítkovem prochází jednokolejná železniční trať a dvě silnice II. třídy. Kvalita životního prostředí ve městě a okolí je příznivě ovlivněna sousedstvím chráněných oblastí, přírodních parků Moravice a Oderské vrchy, jakož i absencí těžkého průmyslu ve městě. Zásadní vliv na další zlepšení ovzduší ve městě, zejména v zimním období, bude mít povinnost do roku 2022 vyměnit staré kotle na pevná paliva za nové nízkoemisní.

3.1.2 Zeleň a údržba čistoty ve městě

Kvalita veřejného prostranství je úzce spjata s množstvím, strukturou a kvalitou zeleně (stromů, travnatých ploch, záhonů apod.) ve městě. Ve Vítkově je hlavní plochou zeleně sportovní areál včetně koupaliště, navazující na městský park a zahrádkářské osady, dále pokračující přes zeleň na městském hřbitově a areál SVČ až po volná prostranství mezi rodinnými domy a jejich zákoutí, který dále volně přecházející do okolní krajiny. Sídlištní a uliční zeleň je ve Vítkově dlouhodobě dostatečně zastoupená a dále rozšiřována. Na obyvatele, tedy i seniory, má pobyt v místech s dostatečnou výsadbou příznivý vliv. Je místem pro setkávání generací a nahrazuje do určité míry pobyt ve volné přírodě, která již není dostupná méně pohyblivým seniorům. Zároveň působí vhodně na zlepšení estetické stránky města. Vzrostlá zeleň je důležitá pro zlepšení mikroklimatu města zejména v horkých letních dnech a naopak v mrazivých zimních obdobích. Rostliny zajišťují zvlhčení vzduchu, snižují hlučnost a prašnost, poskytují stín a společně s výstavbou dokáží působit i na energetické úspory staveb.

Městskou zeleň ve Vítkově není potřeba významněji rozšiřovat, je však třeba udržovat současný stav zeleně v dostatečné kvalitě.

Důležitým faktorem ovlivňujícím zdraví obyvatelstva je údržba čistoty a pořádku ve městě. Tuto činnost zajišťuje příspěvková organizace Technické služby města Vítkova, p. o. v dostatečné míře dle schváleného harmonogramu. Dále nad rámec pravidelného úklidu jsou místa se zvýšeným znečištěním hlídána Městskou policií a asistenty prevence kriminality a na základě jejich hlášení jsou ve spolupráci s odborem služeb a Technickými službami uklížena. Na základě požadavků občanů jsou doplňovány odpadkové koše na požadovaná místa. Problémovým místem z hlediska čistoty města je areál Penny marketu a přilehlé ubytovny.

3.1.3 Bariérovost prostředí ve Vítkově

Bariéry ve městě jsou všechny překážky, které obyvatelům znesnadňují či znemožňují přístup do budov, prostor, ke službám apod. v daném území. Senioři jsou při pohybu na venkovních prostranstvích a v budovách omezeni typickými hendikepy stáří, tj. sníženou schopností orientace v prostoru, zhoršeným sluchem a zrakem

a různým stupněm poruchy mobility. Řada seniorů se vyhýbá pohybu mimo domov právě z nejistoty a obavy z překážek, z pádů či uvíznutí, kdy se neobejdou bez pomoci jiné osoby. Tato skutečnost přispívá k jejich izolaci v domácím prostředí, což přispívá k postupnému duševnímu a zdravotnímu propadu.

Základním krokem samozřejmě zůstává odstranění bariér v jejich domovech a nejbližším okolí. Snižování bariérovosti obydlí je typickým příkladem, kdy je nezbytně potřeba součinnosti individuálních úprav vlastními prostředky občanů (např. při rekonstrukcích bytů) a úprav prostor v majetku města, např. instalace plošin u schodišť (případně tzv. schodolezy) nebo instalace výtahu a nájezdových ramp v bytových domech tak, aby se lidé se sníženou schopností pohybu mohli pohodlně dostat ven z domova a zpět. Souběžným krokem je uzpůsobení veřejných prostranství a budov.

Město Vítkov dlouhodobě snižuje bariérovost v prostředí města. Odbor služeb má zmapovány bezbariérové nájezdy na chodníky a další bezbariérová opatření, a také místa, kde je nutno bariérovost dále řešit – viz příloha. Dopravní komise při Radě města Vítkova se zabývá zřízením nových parkovacích míst pro osoby se zdravotním postižením, tak, aby byly v dostatečném počtu a v místech, kde jsou potřebné. Na území Vítkova a jeho místních částí je registrováno cca 760 občanů s průkazem ZTP, ZTP/P. Z toho cca 400 občanů má parkovací kartu pro tělesně postižené¹¹.

3.2 Potřebná opatření

Z hlediska zajištění kvality života seniorů jsou zapotřebí opatření, která jsou v zásadě shodná s opatřeními pro celou populaci města.

3.2.1 Revitalizace městského parku

Městský park ve Vítkově je umístěn v těsné blízkosti sportovního areálu, nedaleko domova pro seniory a domů s pečovatelskou službou a měl by být koncipován tak, aby umožnil klientům trávit volný čas v bezpečném a harmonickém venkovním prostředí. Městský park je svou výškovou členitostí vhodný jak pro pohyb čistě rekreační, tak pro aktivity zaměřené na posílení tělesné kondice a zdraví. Je zpracována studie na rekonstrukci parku, včetně mobiliáře. Protože je městský park ve Vítkově prohlášen za kulturní památku, všechny navrhované změny, opravy a opatření, musí být schváleny památkovým ústavem.

Navrhované úpravy:

- výměna mobiliáře za nový, ergonomicky řešený
- zřízení veřejného osvětlení
- vytvoření zpevněných chodníků na místech vyšlapaných pěšin

3.2.2 Opatření na podporu veřejné zeleně

- Vybudování komunitní zahrady, která bude podporovat mezigenerační soužití, zkulturnění veřejné plochy ve městě a zlepšení životního prostředí města.
- Vyvolat jednání ve věci výsadby liniové zeleně mezi Vítkovem a Prostředním Dvorem, čímž by došlo ke snížení hlučnosti a prašnosti v obci.
- Vytvoření zastíněných míst k odpočinku formou výstavy ozeleněných pergol v parku, sportovním areálu, u pošty, v sídlištích a na koupališti.

---

¹¹ Jedná se o osoby všech věkových kategorií, nejen seniory.

3.2.3 Další opatření ve veřejném prostoru města

- Revitalizace sídlišť pro zlepšení možnosti pohybu seniorů v okolí bydliště, úpravy nájezdů na chodníky, doplnění zábradlí ke schodištím, vytvoření nových chodníků na místa, kde jsou vyšlapané pěšiny, instalace laviček s opěradly.
- Zřízení veřejného WC ve městě vč. bezbariérového přístupu.
- Při přebírání veřejných staveb důsledně trvat na precizním bezbariérovém provedení a nepřebírat díla vykazující vady v rozporu se zadáním v projektové dokumentaci, např. nerovný povrch, vyšší nájezdové hrany ad.
- Poskytování/podpora zvýhodněných půjček na změnu vytápění.
- Zlepšení zimní údržby chodníků, především v případě ledovky, osvěta k používání tzv. „nesmeků“.
- Zlepšení jarního úklidu, především včasné odstranění posypových materiálů a snížení prašnosti ve městě.
- Úpravy komunikací v areálu nemocnice, zajištění oprav přístupu k ordinacím lékařů, regulace autodopravy v areálu – opatření na základě připomínek veřejnosti.

4 Doprava

Dobrá mobilita seniorů omezuje zejména riziko sociální izolace a umožňuje přístup ke komunitním, sociálním a zdravotním službám. Cílem je vytvořit ve Vítkově prostředí, kde mají senioři možnost spolehlivé a bezpečné dopravy.

4.1 Popis stávajícího stavu a výhled

Věková kategorie seniorů využívá hojně různé druhy veřejné dopravy (autobusy, vlaky), stoupající počet seniorů používá osobní vozidla. Cyklodoprava není mezi seniory ve Vítkově ve větší míře zastoupena z důvodu velkého převýšení terénu.

4.1.1 Veřejná doprava

Vlaková a příměstská autobusová doprava

Pohyb seniorů na vlakovém nádraží ve Vítkově není snadný. Bariéry představují schodiště a vysoký nástup do vlaku. Vlaky zajišťující dopravní obslužnost Vítkova nejsou vybaveny plošinami pro nástup osob pohybově znevýhodněných a s jejich nasazením dopravce nepočítá. Na nádraží se nachází bezbariérové WC, které je otevřeno v závislosti na otevírací době pokladny. Pokud není otevřena čekárna, není zde zastřešené místo pro čekání, které by bylo chráněno před vlivy počasí. Z důvodu četného vandalství v této lokalitě SŽDC neplánuje zřízení přístřešku.

V příměstské autobusové dopravě jsou ve velké míře zastoupeny nízkopodlažní autobusy. Všechny autobusy mají sedadlo určené pro osoby se ztíženou schopností pohybu, s výjimkou dálkových spojů. Zastávky příměstské dopravy nejsou většinou bezbariérové. Prostor autobusového nádraží ve Vítkově je řešen bezbariérově, je zde nezastřešené nástupiště, v čekárně je bezbariérové WC s provozní dobou od 6:00 do 20:00 hodin.

Cyklodoprava

Ve Vítkově není vytvořena síť cyklostezek, ani vyhrazeny jízdní pruhy pro cyklisty. Z důvodu velkého převýšení terénu zde není cyklodoprava zastoupena tak, jako ve městech v rovinaté krajině. Jedná se o dopravu, kterou využívají spíše mladší a zdatnější senioři, kteří si tímto způsobem mohou mj. posilovat svoji fyzickou kondici.

4.1.2 Bezpečnost seniorů v dopravě

Senioři jsou ohroženými účastníky silničního provozu z důvodu snížené orientace v prostoru (horší sluch a zrak), pomalejších reakcí, pomalejší chůze a různých stupňů poruchy mobility. Ve Vítkově byla pro zvýšení bezpečnosti na většině přechodů pro chodce nainstalována přechodová svítidla. Dopravní komise se zabývá podněty pro zvýšení bezpečnosti silničního provozu a snaží se je uvádět do praxe. Každoročně se jedná o cca 5 podnětů z řad seniorů. Jedná se zejména o požadavky na doplnění chodníků do nepřehledných míst, navýšení veřejného osvětlení, snížení rychlosti v kritických místech.

Senioři jsou však v dopravě nejen ohroženými účastníky provozu, ale mohou také představovat hrozbu pro ostatní účastníky provozu¹². Podle Zákona č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích, § 87, jsou

---

¹² Senzační senioři: <http://www.sensen.cz/aktuality/2013/seniori-v-doprave-ohrozeni-ci-hrozba/>

senioři - řidiči motorových vozidel - povinni podrobit se lékařské prohlídce ve věku 65 a 68 let, po dovršení 68 let věku pak každé dva roky.

4.2 Potřebná opatření

4.2.1 Opatření ve veřejné dopravě (autobusová, vlaková)

- Snaha o prosazení požadavku města směrem k provozovateli vlakové dopravy, Českým drahám, na nasazení moderních vlakových souprav, umožňujících nástup a přepravu tělesně postižených osob a k úpravám nástupišť, které by umožňovaly pohodlnější/bezbariérový nástup do vlaků.
- Snaha o prosazení požadavku na zajištění krytého prostoru u nástupiště vlaků.
- Zastřešení nástupišť na autobusovém nádraží ve Vítkově.
- Jednání vedoucí k zavedení autobusové linky mezi nádražím ČD a nemocnicí, se zastávkami na náměstí a autobusovém nádraží.
- Rozšíření autobusových spojení k oblastem Skřivánčí Pole a čerpací stanice Benziny – požadavek na základě připomínek občanů
- Řešení hlavní křižovatky na náměstí (Budišovská / Oderská), kde dochází k nepřehledným situacím hlavně v období dopravní špičky.

4.2.2 Opatření ke zvýšení bezpečnosti seniorů v dopravě

- Snížení rychlosti v obci na ulici Opavská v úseku u autobusového nádraží a náměstí.
- Zvýšení četnosti údržby zeleně u pozemních komunikací na výhledech z vedlejších komunikací.
- Měření rychlosti vozidel (je v kompetenci MP).
- Opravy chodníků s bezbariérovými nájezdy.
- Osvěta seniorů o bezpečnosti v dopravě (BESIP, městská policie, Policie ČR). Na osvětových akcích je potřeba vysvětlovat seniorům důležitost a smysl povinného lékařského vyšetření od 65 let věku k udržení řídicího oprávnění, nepodceňování zdravotních problémů, kterými mohou ohrozit další účastníky silničního provozu.

5 Bydlení

Bydlení a související podpora, umožňující seniorům žít kvalitně, lidsky důstojně a bezpečně ve svém prostředí i komunitě, jsou velmi důležité. Existuje přímý vztah mezi adekvátním bydlením, přístupem ke komunitním a sociálním službám a duševní i fyzickou pohodou starších lidí, což přináší prodloužení doby jejich soběstačnosti a nezávislosti¹³.

5.1 Popis stávajícího stavu a výhled

Pro vytvoření koncepce rozvoje bydlení ve Vítkově jsou důležité jak demografické údaje o počtu a charakteristice obyvatel žijících ve městě, tak i analýza ubytovacích kapacit. Ta však ve Vítkově zpracována není. Důležitým bodem koncepce bydlení pro seniory ve městě by také měly být zásady pro hospodaření s bytovým fondem města, vč. definování bytů, které svou strukturou odpovídají potřebám bydlení pro seniory. Ani tyto zásady zpracovány nejsou. Ve Vítkově také není známo, kolik seniorů žije osamoceně. Zde můžeme vyjít z celorepublikového výzkumu z roku 2014, který udává, že 35% osob v seniorském věku žije zcela osamoceně ve vlastních bytech. Z tohoto počtu je 30 % ve věku 60-69 let, 37 % ve věku 70-79 let a 43 % ve věku 80 let a více¹⁴. Můžeme tedy s určitou mírou nepřesnosti odhadnout, že ve SO ORP bydlí osamoceně cca 900 osob nad 65 let věku, v samotném Vítkově je to pak necelá polovina tohoto počtu.

Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011 Českým statistickým úřadem se na území SO ORP Vítkov nachází cca 5 000 bytů, z toho 2 800 v rodinných domech a 2 200 v bytových domech. Město Vítkov má ve vlastnictví 348 bytů. Disponuje byty vhodnými pro seniory v domě na ulici Budišovská č. 877, který je vybavený výtahem a kde je 36 bytů, a v domech s pečovatelskou službou na ulici Lidická a Bezručova, kde jsou 2 byty nízkobariérové a 22 bariérových. Přidělování bytů ve vlastnictví města Vítkova se řídí pravidly pro pronajímání bytů. Přidělováním bytů se zabývá bytová komise, která rozhoduje o zařazení žádosti do seznamu žadatelů o byt. Seznam uchazečů o byt vhodný pro seniory je veden odborem sociálních věcí MěÚ Vítkov a aktuálně čítá 28 uchazečů, kteří jsou senioři, nebo invalidní důchodci. Čekací doba na byt se odvíjí od dostupnosti bytu, aktuálního zdravotního stavu žadatele a sociální situace, ve které se žadatel nachází. Tč. je to průměrně 3 roky.

Protože se Vítkov nachází v přírodně zajímavé oblasti, bylo zde v minulosti vybudováno mnoho chatovišť a chatových osad. Lidé, kteří na Vítkovsko dříve jezdili občas na chatu za rekreací, nyní zestárlí a řada z nich nyní tyto chaty využívá sezónně nebo i celoročně k bydlení. To představuje riziko zejména v krizových situacích, kdy není možno integrovanému záchrannému systému přesně popsat, kde se ta či ona chata nachází a dochází k zdlouhavému hledání a prodlužování dojezdového času pomoci, a tím k ohrožení osob. Dalším rizikem je nedostupnost chatovišť zejména v zimním období, kdy v případě sněhových kalamit není umožněn přístup i více než 24 hodin. Tito obyvatelé chat, kteří často nemají trvalé bydliště ve Vítkově, se také obrací na Městský úřad ve Vítkově se žádostmi o opravy cest vedoucích k jejich rekreačním objektům, což ale není možné z důvodu majetkových vztahů, vzdálenosti od města apod.

5.2 Potřebná opatření

Do budoucna je potřebné navýšení kapacit bydlení vhodného pro seniory. V jakémkoli typu bydlení pro seniory je výhodou, když se zde senioři mohou scházet a navštěvovat. Mohou si nejen dopomoci fyzicky, ale i psychicky, což dopomáhá udržovat i dobrý fyzický stav. Bydliště seniorů nemá být ovšem prostorově

---

¹³ Danielová B., Fitzpatrick K., Provazníková T., Starostová O. Jsem tady ještě doma? Praha, Diakonie ČCE

¹⁴ Kvalita života českých seniorů v roce 2014

izolováno od prostředí města; je žádoucí, aby méně mobilní obyvatelé zůstali co nejdéle v kontaktu s komunitou a účastnili se života ve městě.

5.2.1 Navýšení počtu bytových jednotek, vhodných pro seniory (nízkobariérové nebo bezbariérové byty)

Vzhledem k předpokládanému demografickému vývoji se bude zvyšovat zájem osob seniorského věku o vhodné nízkobariérové nebo bezbariérové bydlení. Aby nedocházelo k prodlužování čekací doby na byt, je potřeba navýšit kapacitu vhodného bydlení pro seniory o nejméně 50 bytů v horizontu 5-10 let, přičemž se nemusí jednat pouze o byty v majetku města, ale také např. o novou komerční výstavbu ve vhodné lokalitě či jiné vlastnické formy bydlení.

5.2.2 Řešení přesného označení chat

V místech chatovišť, často odlehklých od hlavních komunikací, navrhnout a zavést označení a přesnou identifikaci obydlí, která jsou celoročně využívána, pro zabezpečení dostupnosti IZS. Je také potřeba informovat obyvatele chatových osad o vhodných mobilních aplikacích s lokalizací místa a jejich používání (např. „Záchranka“ a další).

6 Komunikace a informace

Předávání informací vede k zachování vazeb s okolím. Nejedná se pouze o informace o událostech, ale také o předávání praktických informací a rad seniorům a jejich rodinným příslušníkům. Město má zde nezastupitelné místo a mělo by být garantem šíření objektivních zpráv.

6.1 Popis stávajícího stavu a výhled

V současné záplavě informací je velmi složité orientovat se a udržet si správný obraz. Současný tok informací, bez ohledu na typ média, je pestrou směsí relevantních a užitečných informací i balastu a dezinformací. Byť se může zdát, že přístup k informacím je v dnešní době snadný, u seniorské generace tomu tak nemusí vždy být.

Komunikační kanály města

Vítkovský zpravodaj, vlastní radniční periodikum, je základním informačním města. Jedná se o měsíčník s nákladem 600 ks. Cena tč. 5 Kč, prodej v síti prodejen ve městě a MČ Klokočov a v IC Vítkov. Možnost zaslání prostřednictvím mobilního rozhlasu, v PDF dostupný na webu města.

Webové stránky města: současné webové stránky jsou přizpůsobené seniorům (možnost prohlížení textů s větším písmem, možnost hlasového přehrání textů).

Facebook města: tento informační kanál není současnými seniory příliš využíván, do budoucna se však situace bude zřejmě měnit a sociální síť obecně budou hrát v komunikaci i u seniorů větší roli. Již nyní jsou mladšími věkovými kategoriemi seniorů hojně využívány v rámci vzájemné komunikace mezi příslušníky rodin apod.

Mobilní rozhlas: využívají ho především senioři, kteří mají zřízené e-mailové adresy. Předností tohoto systému je velké množství a spektrum doručovaných zpráv, kategorie zpráv si může odběratel navolit a kdykoli změnit: odstavky, uzavření ordinací, pozvánky na kulturní a společenské akce, výběrová řízení apod. Formou SMS jsou zaslány pouze krizové zprávy (krizové situace na území města – havárie, povodně apod.). Tato forma komunikace by mohla být pro seniory velkým přínosem, ale ani přes kampaně, které proběhly, se stále nedaří zapojit více seniorů do tohoto systému. Pramení to pravděpodobně z toho, že je stále vysoké procento seniorů, kteří e-mail nepoužívají.

Městský rozhlas: je u seniorů oblíbeným zdrojem místních informací. Ne ve všech částech města je však dobrá slyšitelnost, což zejména u starších věkových skupin se zhoršeným sluchem může znamenat prakticky nesrozumitelnost hlášení. Síť slouží především jako varovný systém města.

Plakátovací plochy a vývěsky, úřední deska: plakátovací plochy a vývěsky slouží především pro zveřejňování kulturních a společenských akcí. Naopak úřední deska přináší úřední sdělení.

Distribuce tištěných propagačních materiálů: propagační materiály zaměřené na cestovní ruch, rady seniorům, prevenci apod. jsou distribuovány prostřednictvím IC Vítkov, kde jsou volně k dispozici nebo roznosem do schránek (prostřednictvím České pošty).

Osobní kontakt: senioři jsou skupinou, která se aktivně zapojuje do nejrůznějších veřejných projednání (Fórum Zdravého města, kulaté stoly apod.). Využívají zde možnosti osobní komunikace se zástupci města. Zástupci města jsou také pravidelně zváni na schůze akce Základní organizace SPCCH, kde mají senioři možnost a prostor pro přímou komunikaci.

Mobilní radnice – ověřování: služba je určena pro imobilní občany, kteří potřebují ověřit podpis (legalizaci). Služba je bezplatná, hradí se pouze poplatek stanovený zákonem.

6.2 Potřebná opatření

6.2.1 Vítkovský zpravodaj

- Ponechání v současném rozsahu a nákladu (u seniorů je tento přísun informací stále velmi oblíben).
- Zavedení rubriky „Senior“ – informace týkající se této cílové skupiny: sociální oblast, změny zákonů, poradenství, zdraví, hobby – vaření, zahrádkářství, rukodělné aktivity, kutilství apod. Zapojit seniory, aby se sami stali přispěvateli do této rubriky (zkušenosti, rady, vzpomínky).
- Zajištění systematické informační kampaně pro veřejnost o demografickém vývoji, mezigenerační a komunitní spolupráci a solidaritě, o přípravě na stárnutí.
- Zajištění roznosu Vítkovského zpravodaje zájemcům (předplatitelům) v místních částech formou spolupráce se studenty, dobrovolníky apod.

6.2.2 Webové stránky města a další elektronická komunikace

- Zavedení odkazu „Senior“ (obdobná náplň jako ve zpravodaji, jen obsáhlejší), doplnění odkazy na weby zabývající se seniorskou problematikou.
- Zajištění informací, evn. odkazů, kde mohou rodinní příslušníci hledat potřebné informace (domácí péče o seniora, finance, bydlení, sociální oblast, právní poradenství apod.).
- Zorganizování kurzů v on-line komunikaci pro seniory – práce s PC, chytrými telefony, sociálními sítěmi, vyhledávání a kritické vyhodnocování informací, bezpečnost ve virtuálním prostoru, využívání mobilního rozhlasu apod.
- Pravidelné zařazování anket pro seniory na webu města.
- Zajištění větší informovanosti o možnosti využití internetového připojení v Městské knihovně a nastavení přijatelných cenových podmínek.

6.2.3 Městský rozhlas, plakátovací plochy, úřední deska, tištěné materiály

- Pravidelný servis a včasné odstraňování závad městského rozhlasu, zvýšení počtu vysílačů v místech, kde je nyní špatná slyšitelnost.
- Zavedení elektronické úřední desky/vývěsky.
- Zajištění distribuce tištěných materiálů v čekárnách lékařů, na poště, v bankách apod., např. ve formě vzhledově jednotných stojanů v majetku města.

6.2.4 Další opatření na zefektivnění komunikace

- Posílení mezigenerační sounáležitost: zajištění informací pro veřejnost, rodinné příslušníky seniorů, zaměstnavatele, veřejné dopravce apod. o potřebách a rizicích seniorského věku, o demografickém vývoji a potřebných krocích.
- Vyškolení pracovníka (zaměstnance města), který bude ovládat znakovou řeč.
- Spolupráce s ostatními tištěnými i elektronickými médii, s regionálními rozhlasovými a TV stanicemi apod.
- Zajištění zpětné vazby: měření účinnosti přijatých opatření v oblasti komunikace např. panelovým šetřením u vybrané skupiny seniorů a jejich rodinných příslušníků.
- Zřízení pozice tiskového mluvčího města.

7 Bezpečnost

7.1 Popis stávajícího stavu a výhled

7.1.1 Bezpečnostní situace v České republice¹⁵

V ČR v roce 2016 došlo meziročně k poklesu nápadu trestné činnosti o 11,8 % a pokračuje tak klesající trend z předchozího roku. Přímá objasněnost trestné činnosti stoupla na 46,6 %, což je nejlepší výsledek od roku 1994. Podíl cizinců na celkovém počtu pachatelů trestné činnosti meziročně vzrostl o 1 % (na 8,1 %). Největší část cizinců páchajících trestnou činností na území ČR tvoří občané Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu.

V důsledku spolupráce Evropské unie a Turecka došlo v roce 2016 k poklesu toku migrantů přes řecké ostrovy do Evropy. Migrační trasa přes Itálii naopak zaznamenala nárůst o 18 %. Na území ČR došlo k poklesu nelegální migrace o 38,6 %, přičemž u 95,8 % osob šlo o nelegální pobyt, nikoliv o nelegální překročení vnější schengenské hranice.

Výrazným bezpečnostním tématem posledních let je nárůst teroristické hrozby v Evropě. V souvislosti s teroristickými útoky v Německu, Belgii a Francii byla průběžně vyhodnocována bezpečnostní situace a přijímána bezpečnostní opatření jak na úrovni EU, tak i v ČR. V reakci na aktuální situaci schválila vláda ČR Audit národní bezpečnosti, který se věnuje jednotlivým okruhům hrozeb, ověřuje schopnost státu identifikovat konkrétní hrozby a reagovat na ně.

Rostoucí digitalizace veřejné i soukromé sféry přinesla vyšší rizika i intenzitu útoků v kyberprostoru. Roste počet útoků na informační systémy, e-mailové či bankovní účty i dalších případů informační kriminality (podvodná jednání, mravnostní delikty apod.). Lze očekávat, že tento trend bude aktuální i do budoucna, a to včetně hrozby kyberšpionáže. V oblasti trestné činnosti v kyberprostoru jsou senioři zranitelnou skupinou populace.

7.1.2 Bezpečnostní situace ve Vítkově

Z analýzy protiprávních činů vyplývá, že ve správním obvodu obce Vítkov došlo ke snížení počtu trestných činů, zejména v majetkových zločinech (v r. 2016 meziroční pokles o 18,8%)¹⁶. Pokud provedeme meziroční srovnání, tak index trestné činnosti klesl z 403,4 v roce 2015 na 394,5 v roce 2016¹⁷, postupně dochází k dalšímu poklesu. Příčinu stále relativně vysokého indexu trestné činnosti lze spatřovat ve více faktorech. Přispívá k nim, ve srovnání s celou ČR, vysoká míra nezaměstnanosti, kdy na konci roku 2016 byla průměrná míra nezaměstnanosti ve Vítkově vč. místních částí 9,6 %¹⁸. Další příčinu lze spatřovat i v sociální struktuře obyvatelstva, kdy situace ve Vítkově je komplikována vysokým zastoupením sociálně nepřízpůsobivých a problémových skupin občanů.

Pozitivní je, že v roce 2016 oproti roku 2015 došlo ke snížení obětí trestných činů u osob starších 65 let.¹⁹ V roce 2016 došlo pouze ke třem trestným činům, jejichž obětí byl senior.

¹⁵ Ministerstvo vnitra ČR: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016, <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx>

¹⁶ Bezpečnostní analýza Města Vítkova

¹⁷ Počet trestných činů v přepočtu na 10.000 obyvatel

¹⁸ Statistika obyvatel – MěÚ Vítkov OSČOŽÚ

¹⁹ Zdroj: Policie ČR, obvodní oddělení Vítkov

Z evidence přestupků je zřejmé, že celkový počet přestupků v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 zůstává přibližně na stejné úrovni, snížil se počet přestupků proti veřejnému pořádku (-33%), naproti tomu se zvýšil počet přestupků proti majetku (+29%)²⁰

Specifika ochrany seniorů

Z policejních statistik vyplývá, že seniori patří z hlediska kriminality k jedné z nejohroženějších skupin obyvatelstva. Vzhledem ke své tělesné konstrukci a věku se stávají oběťmi hlavně násilné a majetkové trestné činnosti, jelikož nedisponují takovou fyzickou silou, aby se případně ubránili fyzickým útokům. Jsou také méně odolní vůči manipulativním technikám komunikace (podomní prodej apod.) a proti zločinům páchaným v kyberprostoru. Bývají také oběťmi tzv. domácího násilí, které často nebývá okolím rozpoznáno.

7.2 Potřebná opatření

7.2.1 Rozšíření zařízení tzv. osobního alarmu

Několik desítek tohoto zařízení již minulosti Městská policie ve Vítkově zdarma předala seniorům, kteří o tento alarm projevíli zájem. Projekt byl financován ze zdrojů MP Vítkov v rámci prevence kriminality.

7.2.2 Zvážit zavedení služby SOS senior

Formou ankety zjistit zájem seniorů o službu SOS senior (mobilní telefony, náramky, přívěsky či SOS tlačítka). Jelikož ve městě Vítkově nevykonává Městská policie nepřetržitou službu, případné zajištění služby dohodnout společně s Policií ČR, OO Vítkov popř. s vybranou bezpečnostní agenturou, či s komplexní asistenční a tísňovou péčí, např. Andělé na drátě.

7.2.3 Rozšíření Městského kamerového dohlížecího systému

Rozšířit městský kamerový dohlížecí systém do míst častého pohybu seniorů, což je např. městský park, okolí Domova seniorů atd. a do místních částí Vítkova – Jelenic, Klokočova, Lhotky, Nových Těchanovic, Zálužného, Podhradí a Prostředního Dvora.

7.2.4 Zařazení bezpečnostních témat do systému informovanosti seniorů – viz kap. 6

- Městská policie ve Vítkově i Policie ČR, OO Vítkov pravidelně pořádají besedy se seniory zaměřené na bezpečnostní problematiku, přesto tyto přednášky postihnou pouze část této skupiny obyvatelstva. Proto doporučujeme shrnout základní teze bezpečnosti seniorů do jednoduchých, stručných materiálů, které bude možné doručit přímo do poštovních schránek seniorů, budou k dispozici v Domově seniorů, v Domech s pečovatelskou službou, chráněném bydlení, na veřejných místech (prodejny potravin, informační centrum MěÚ Vítkov, trafika pí. Folovské atp.) anebo budou šířeny prostřednictvím periodik (např. Vítkovský zpravodaj nebo 5plus 2, které je šířeno bezplatně).
- Do vzdělávacích témat zařadit i témata trestné činnosti páchané na seniorech osobami blízkými, neboť seniori sami tyto činy většinou neoznamují a naopak je často negují.

7.2.5 Další opatření

- Nabídka seniorům na bezplatné dodání i instalaci bezpečnostního řetízku na vstupní dveře bytu nebo na vchodové dveře rodinného domu, který by znemožnil vstup zlodějům nebo podomním prodejcům (možnost instalace také na nízko položená okna).

---

²⁰ Zdroj: Městská policie Vítkov

- Nabídka forezního značení invalidních vozíků či jiných kompenzačních pomůcek.
- Vybavení služebního vozidla Městské policie automatizovaným externím defibrilátorem.
- Zajištění pravidelného školení pro Městskou policii se seniorskou tematikou.
- Nabídka seniorům formou kurzu nebo i pravidelného cvičení posílit fyzickou kondici a zvládnout základní prvky sebeobrany a tím se připravit na nebezpečné situace (krav maga)

8 Sociální služby

Zajištění důstojné a odpovídající péče o stárnoucí členy společnosti vypovídá o úrovni dané země či regionu a celkové úrovni společnosti. Jedním z nástrojů pomoci slabším a znevýhodněným spoluobčanům jsou sociální služby²¹. Pomáhají lidem žít běžným životem a zaměřují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti jejich života.

Současný demografický vývoj, jehož typickým prvkem je zvyšování počtu lidí vyššího věku, sebou nese větší ekonomickou zátěž pro státní systémy podpory - důchodové zabezpečení, zdravotní, sociální služby. Dosavadní systém není a nebude schopen zajistit veškerou potřebnou sociální a zdravotní péči všem seniorům. Kapacity sociálních zařízení jsou omezeny a potencionální uživatelé se dostávají do dlouhého čekacího pořádku. Tím se zvyšuje úloha rodiny a pečujících osob, které o seniory pečují v domácím prostředí. Je přirozené a potěšující, že mnozí pečující chtějí zajistit péči o své blízké stárnoucí příbuzné doma a nechtějí je umístit do zařízení sociálních služeb, pokud to není opravdu nutné. To se shoduje s přáním většiny seniorů: přes 80 % z nich vyslovuje přání žít a dožít doma ve svém přirozeném prostředí²².

Pokud jsou senioři omezeni ve své samostatnosti a soběstačnosti, je potřeba vnímat jejich individuální potřeby a přiměřeně na ně reagovat. Neformální rodinná péče, kterou většina seniorů preferuje, vyžaduje velké úsilí a je pro pečující osoby časově, fyzicky i psychicky náročná. Nesmí se tedy při zajištění péče a podpory zapomínat na podporu pečujících osob. Vždy je potřeba vycházet z potřeb a přání daného jedince a jeho blízkých. Optimálně to znamená snažit se o co nejdelší setrvání v domácím prostředí s využitím podpory terénních služeb a napojení na ambulantní služby. Pobytovou službu pak využít až jako poslední možnost²³.

Demografická situace ve Vítkově, popsaná v kap. 1, znamená do budoucna nutnost navýšit a rozšířit kapacity sociálních a zdravotních služeb. Stejně výzvě čelí celá republika i ostatní vyspělé země²⁴.

8.1 Popis stávajícího stavu a výhled

Na území města Vítkova jsou poskytovány sociální služby, které jsou zařazeny do základní nebo optimální sítě služeb města v rámci strategického dokumentu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Vítkova. Účelem stanovení sítě sociálních služeb je udržení stability a jistoty v sociálních službách, které do této sítě spadají²⁵. Síť poskytovatelů sociálních služeb je utvářena komunitním plánováním města Vítkova.

Občané města Vítkova jsou o sociálních službách informováni přes webové stránky města a Vítkovský zpravodaj. Díky Střednědobému plánu rozvoje soc. služeb se ve Vítkově a jeho okolí podařilo zvýšit informovanost o sociálních službách. Kromě tohoto plánu vznikl také Katalog sociálních služeb, který poskytuje ucelený přehled o všech sociálních službách v okolí. Je veřejnosti dostupný na webových stránkách města Vítkova, v Informačním centru a na odboru sociálních věcí Městského úřadu ve Vítkově. Občané města by uvítali, aby se katalog zasílal přímo do jejich poštovních schránek a byl každoročně aktualizován.

---

²¹ Zřizovateli sociálních služeb mohou být obce, kraje a MPSV. Služba může být zřízena jako jejich vlastní organizační složka, nebo má formu příspěvkové organizace. Dalším zřizovatelem a poskytovatelem mohou být nestátní neziskové organizace ve formě spolku a pobočného spolku, ústavu, a dále účelová zařízení církví a fyzické osoby.

²² KALVACH, Z. a kol., Podpora rozvoje komunitního systému integrovaných podpůrných služeb. Praha: Diakonie ČCE, 2014

²³ MATOUŠEK OLDŘICH a kol., 2008, Slovník sociální práce, 2. přepracované vydání, Praha: Portál, ISBN: 978-80-7367-368-0.)

²⁴ <http://www.starnout-je-normalni.cz/index.php/geriatrie-a-gerontologie/31-obecne/48-starnuti-populace-jako-skutenost-nikoli-hrozba>

²⁵ Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Vítkova navazující na Akční plán města Vítkova na léta 2015 – 2018

8.1.1 Finanční zabezpečení

Finanční zajištění seniorů je realizováno v České republice prostřednictvím systému sociálního zabezpečení a výplaty starobního důchodu. Nárok na výplatu důchodu a jeho výše se odvíjí od věku a počtu odpracovaných let (době pojištění), u žen pak i od počtu vychovaných dětí.

Pokud staří lidé žijí sami, mohou snadněji spadnout do sociálního vyloučení a chudoby. Tento stav bude do budoucna rizikem zejména pro osoby s minimálními důchody nebo bez nároku na důchod, jejichž počet se bude zvyšovat. Ženy jsou na tom v porovnání s muži hůře, jelikož jejich důchod odvíjející se od mzdy ze zaměstnání bývá nižší²⁶.

V případě zhoršení funkčních schopností a zdravotního stavu senior ztrácí možnost plně se o sebe postarat. Soběstačnost seniora je také dána tím, jak má vzhledem ke svým schopnostem přizpůsobeno prostředí, ve kterém žije²⁷. Z výzkumných šetření vyplývá, že potřeba dopomoci v sebeobsluze progresivně stoupá s věkem. Ve věkové skupině 65 až 69 let deklarují soustavnější potřebu pomoci necelé 3 % seniorů, ve věku 70 až 74 let 8 %, z kategorie 75 až 79 let vyžaduje pomoc 11 %, ve věku 80 až 84 let 16 %, ve věku 85 až 89 let 28 % a nad 90 let už celých 80 % seniorů²⁸. Sociální služby využívá 19 % seniorů²⁹.

Lidem závislým na péči jiné fyzické osoby poskytuje stát příspěvek na péči, který má 4 stupně dle míry závislosti jedince na péči druhých osob. Z příspěvku je možné hradit formální (pečovatelská, pobytová služba) či neformální péči (rodina, blízcí, sousedé). Za rok 2016 bylo v SO ORP Vítkov evidováno 608 osob pobírajících příspěvek na péči a v roce 2017 stoupl počet na 613³⁰ (jedná se o všechny příjemce, nejen o seniory – osoby se neevidují dle věku). Je předpoklad, že počet osob, pobírajících tento příspěvek, se bude dále zvyšovat.

Tabulka 2: Výše měsíčního příspěvku na péči pro osoby starší 18 let (r. 2018)³¹

Stupeň závislosti	Výše příspěvku
stupeň závislosti 1	880 Kč
stupeň závislosti 2	4 400 Kč
stupeň závislosti 3	8 800 Kč
stupeň závislosti 4	13 200 Kč

²⁶ https://www.mpsv.cz/files/clanky/30876/zpravodaj_cervenec_2017.pdf

²⁷ KALVACH, Z., HRABĚTOVÁ, E., *Senior a já... já a senior? 1. vyd. Společnost přátelská všem generacím, 2005, s. 26*

²⁸ KOPECKÁ in VOHRALÍKOVÁ, L., RABUŠIC, L. *Čeští senioři včera, dnes a zítra [online]. Brno: VÚPSV, v.v.i, 2004. Dostupný z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_149.pdf.*

²⁹ *Kvalita života českých seniorů v roce 2014, [online]. Praha: KSV, 2014.*

³⁰ <https://socialnipolitika.eu/2018/08/pocet-lidi-s-prispevkem-na-peci-v-obcich-2014-2017/>

³¹ <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>

8.1.2 Síť sociálních služeb v ORP Vítkov

Sociální služby lze rozčlenit na pobytové a terénní. Dále lze přiřadit další související sociálně aktivizační služby pro seniory, z nichž většina je popsána v následujících kapitolách.

Tabulka 3: Sociální služby na území SO ORP Vítkov:

Sociální služba	Druh	Forma poskytování	Poskytovatel	Kapacita pobytových služeb
Pečovatelská služba	Sociální péče	Terénní	Charita Odry	--
Domov pro seniory	Sociální péče	Pobytové	Domov Vítkov	39 míst
Chráněné bydlení ³²	Sociální péče	Pobytové	Domov Vítkov	12 míst
Domov se zvláštním režimem	Sociální péče	Pobytové	Domov Vítkov	42 míst
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	Sociální prevence	Pobytové	Léčebna pro dlouhodobě nemocné Klokočov a Vítkov	20 sociálních lůžek (plus zdravotní lůžka, viz kap. Zdravotní služby)
Domov Letokruhy	Sociální péče	Pobytové	Budišov nad Budišovkou	60 míst
Chráněné bydlení	Sociální péče	Pobytové	Budišov nad Budišovkou	17 míst
Podpora samostatného bydlení	Sociální péče	Pobytové	Budišov nad Budišovkou	8 míst
Dům s pečovatelskou službou	Sociální péče	Pobytové	Mokřinky (Melč)	19 míst

Kapacita pobytových služeb je aktuálně plně naplněna a žadatelé čekají v pořadníku - viz dále. Ve Vítkově tuto pobytovou službu zajišťuje Domov Vítkov, jehož celková kapacita je 81 lůžek -39 lůžek domov pro seniory, 42 lůžek domov se zvláštním režimem (plus ve 12 lůžek ve chráněném bydlení). Domov Vítkov má snahu přednostně umisťovat občany města Vítkova, ale ne vždy je to možné. Zohledňuje se řada aspektů, zejména zdravotní stav, potřebná míra péče, příspěvek na péči, zda uživatel pochází z Moravskoslezského kraje a jaké má vazby k městu Vítkovu. V září 2018 bylo 67 míst v Domově využito občany města, další místa pak byla

³² Využíváno nejen osobami v seniorském věku

využita občany jiných obcí. Senior si může sám, evn. může jeho blízký, sociální pracovník či opatrovník osoby podat libovolný počet žádostí pro umístění do pobytové služby i mimo město Vítkov. V nejbližším okolí je to Domov Letokruhy v Budišově nad Budišovkou, Chráněné a podporované bydlení Budišov n. B. Někteří senioři si žádosti podávají preventivně, aby předešli dlouhému čekání na přijetí v pořadníku. V Domově Vítkov je v září 2018 na službu domova pro seniory v pořadníku 117 žadatelů a na službu domova se zvláštním režimem 121 osob³³. Vzhledem k demografickému vývoji lze předpokládat, že požadavky na umístění osoby do pobytové služby se budou rok od roku zvyšovat zhruba o 10-15 %. Domov Vítkov při zajištění služeb pro své uživatele nespolupracuje s žádnou terénní službou.

Tabulka 4: Počty klientů pobírajících daný stupeň příspěvku na péči v Domově Vítkov (září 2018)

Stupeň příspěvku na péči	Domov pro seniory	Domov se zvláštním režimem	Chráněné bydlení	Celkem
stupeň příspěvku na péči 1	4	0	2	6
stupeň příspěvku na péči 2	14	2	6	22
stupeň příspěvku na péči 3	14	8	3	25
stupeň příspěvku na péči 4	7	32	1	40

Nedostatečnou kapacitu volných míst v pobytových službách lze kompenzovat využitím ambulantních nebo terénních služeb. Aktuálně poskytuje terénní sociální služby pečovatelská služba Charity Odry, která pro Vítkov má pečovatelské na 2,5 úvazku a 0,5 úvazku pro Budišov. Tento stav je na aktuální situaci dostačující. Přestože přibývají noví klienti, někteří z nich jsou umístěni do pobytové služby, tudíž se počet neustále mění.³⁴ Doposud však ve městě nebyla zřízena odlehčovací služba, kterou v případě potřeby nahrazuje pečovatelská služba nebo Léčebna dlouhodobě nemocných v Klokočově.

Tabulka 5: Další navazující a spolupracující služby, poskytované ve městě Vítkov vč. místních částí

Druh služby	Poskytovatel
Dobrovolnictví	Dobrovolnické centrum Elim Opava
Dům pro seniory	Správa bytového fondu města Vítkova
Domy s pečovatelskou službou	Správa bytového fondu města Vítkova
Aktivity pro seniory	Klub důchodců Vítkov
Kulturní akce, zájezdy	Svaz postižených civilizačními chorobami
Senior taxi	Charita Odry

³³ Někteří žadatelé však při uvolnění místa službu odmítnou, reálný počet žadatelů je proto nižší

³⁴ Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Vítkova navazující na Akční plán města Vítkova na léta 2015 – 2018

Město Vítkov seniorům nabízí k dispozici 2 bytové domy na ulicích Lidická a Bezručova („domy a pečovatelskou službou“) a jeden dům na ulici Budišovská. Tyto 3 domy, podléhající Správě bytového fondu města Vítkova, nabízí celkem 60 bytů. Seniorům jsou přednostně přidělovány byty na Budišovské 877, kde je od podzimu 2018 v provozu nový výtah, což výrazně snížilo bariérovost domu. Byty jsou přidělovány v souladu se směrnicí města pro přidělování bytů občanům ve městě. Byty jsou nyní plně obsazeny a pořadník čekajících žadatelů o byt narůstá. V září 2018 bylo **v pořadníku 34 žadatelů**.

Senior taxi je provozováno s přispěním dotace města ve Vítkově od r. 2016. V roce 2018 je cena za jednu jízdu stanovena na 25 Kč, mimo Vítkov je služba za vyšší poplatek, dle délky dojezdu. Službu je možné využívat každý den od 6:00 do 14:30. Klient si může při převozu zažádat o doprovod zdravotní sestry.

Aktivity **Klubu důchodců** jsou popsány v kap. 11

8.2 Potřebná opatření

8.2.1 Navýšení kapacity pobytových a terénních sociálních služeb

- Vzhledem k počtu čekajících žadatelů na umístění do pobytové služby v Domově Vítkov (nyní téměř 250 osob – viz výše) je potřeba jako stabilizační krok **navýšit kapacitu pobytových sociálních služeb** o 50 lůžek pro občany města. Dále z předpokládaného demografického vývoje vyplývá potřeba každých 5 let dále navyšovat kapacitu cca o 10 %. Kapacita pobytových sociálních služeb má být nastavena tak, aby zohlednila potřebu regionu.
- **Posílení odlehčující služby pro pečující.** Ve městě není tato služba nyní k dispozici, je přitom velkou podporou pro pečující osoby, které tak mohou vyřešit nutnou každodenní péči o své blízké nejen v případech dovolených, služebních cest apod., ale především v případě akutní potřeby při onemocnění pečujícího či jiné náhlé potřebě. Dostupné a kvalitní odlehčující služby posilují ochotu blízkých pečovat o seniory a uvolňují tak tlak na přijetí seniora do pobytové služby.
- **Vybudování denního stacionáře pro seniory.** Se zvyšujícím počtem seniorů, kteří potřebují celodenní dopomoc, je potřeba zajistit službu, která by zajistila péči v době, kdy pečující osoby, tj. obvykle rodinní příslušníci, jsou v zaměstnání a nemohou zajistit celodenní péči o seniora vlastními silami. Primárním zůstává nastavení takové ceny, kterou budou pečující nebo sami senioři schopni ze svých příjmů zaplatit.

8.2.2 Senior point a Poradna pro pečující

- Rada města Vítkova schválila zřízení Senior pointu, který bude od konce roku 2018 provozovat společnost Společně o. p. s. vždy 1den v týdnu. Po skončení podpory z projektu Krajského úřadu bude Senior point provozován nadále Městem Vítkov. Pracovníci budou seniorům bezplatně poskytovat informace v klidném a přátelském prostředí, zajišťovat přednáškovou činnost, sociálně právní poradnu, přístup k počítači s internetem, nabízet volnočasové aktivity³⁵. Navrhujeme posílit informační úlohu Senior pointu i o poradenství pro pečující osoby a rodinné příslušníky seniorů - Poradna pro pečující. Maximální podpora pečujících a zvyšování jejich kompetencí pečovat je jednou z neefektivnějších investic v rámci dlouhodobé péče o seniory.

---

³⁵ <https://www.seniorpointy.cz/>

8.2.3 Další potřebná opatření v sociální oblasti

- **Rozvoj dobrovolnictví ve Vítkově.** Dobrovolnictví posiluje mezigenerační solidaritu a je významným prvkem komplexní přípravy společnosti na demografické změny. Město v náboru dobrovolníků spolupracuje s dobrovolnickým centrem Elim Opava. Aktuálně ve Vítkově působí 8 dobrovolníků, bylo by optimální tento počet navýšit. Součástí navrhovaného opatření je veřejné oceňování dobrovolníků.
- **Přihlásit se do soutěže Obec přátelská seniorům.** Toto opatření předpokládá přípravu komplexu aktivit pro podporu zdravého stárnutí ve městě a v případě úspěchu přináší také finanční prostředky na jejich realizaci či podporu³⁶.
- **Aktualizace střednědobého plánu rozvoje sociálních a souvisejících služeb.** Na podporu seniorů a handicapovaných občanů aktualizovat střednědobý plán rozvoje sociálních a souvisejících služeb.
- **Rozvíjení a posílení vzájemné komunikace mezi partnery participujícími na poskytování sociálních a souvisejících služeb seniorům.** Opatření souvisí s opatřeními v kap. Komunikace. Navrhujeme např. pravidelné setkávání všech zainteresovaných subjektů, vytvoření vzájemné informační strategie apod.
- **Zajištění bezbariérového kadeřnictví a pedikúry.** Toto opatření vychází z podnětů občanů v rámci Fóra zdravého města Vítkova 2018.
- **Poskytování zvýhodněných individuálních půjček z rozpočtu města pro zdravotně znevýhodněné občany na úpravy bezbariérového prostředí v bytech a domech.**

---

³⁶ <https://www.mpsv.cz/cs/33510>

9 Zdravotní služby

Zdravotní služby mají pro udržení zdraví, dobrého funkčního stavu i pro zajištění co nejdelšího nezávislého života seniorů zásadní význam. V budoucnu bude jejich role spolu se zvyšujícím se počtem seniorů a zvyšující se průměrnou délkou života dále narůstat. Základním požadavkem je dostatečná dostupnost (místní, časová i finanční), úroveň a kvalita. Česká republika patří v oblasti zdravotní péče k vyspělým zemím. Přesto možnosti a nabídka jen s obtížemi pokrývají požadavky veřejnosti.

9.1 Popis stávajícího stavu a výhled³⁷

9.1.1 Zdravotní deficit seniorů

Senioři (staří spoluobčané) jsou definováni věkem 65 let a víc. Tato populační skupina je u nás nyní nejrychleji rostoucí v důsledku prodlužování lidského věku a poklesu porodnosti. V roce 2017 bylo v ORP Vítkov 18,6 % obyvatel starších 65 let. Můžeme předpokládat, že v roce 2020 zde bude 22-25% seniorů starších 65 let a v roce 2050 35% seniorů starších 65 let. Další viz kap. 2: Demografie.

Se zvyšujícím se věkem se u jedinců začínají obvykle častěji a výrazněji projevovat různé poruchy zdraví. Je potřeba připomenout, že sám vyšší věk však není automaticky příčinou zdravotního deficitu. Stáří není nemoc. V případě dobrého zdraví dochází k potřebě pomoci ze strany blízkých osob nebo společnosti až v pozdním stáří, a to především k potřebě pečovatelské, čili sociální péče. Potřeba zdravotní péče nemusí vybočovat z běžného rozsahu po celý život.

Poruchy zdraví jsou u seniorů, stejně jako v každém jiném věku, způsobeny řadou faktorů, na nichž se podílí biologická podstata člověka, společenské i přírodní vlivy. Velká, často rozhodující, část těchto faktorů je ovlivnitelná individuálním způsobem života každého jedince a jedná se obvykle o dlouhodobý proces, který pak vyústí v různorodé zdravotní poruchy. V současné době rozvoje a úspěchů medicíny člověk na nejvýznamnější poruchy zdraví vyššího věku, jimiž jsou v naší republice chronické neinfekční nemoci, obvykle hned neumírá, ale řadu let žije se zdravotním deficitem.

Ve stáří pak většina poruch zdraví vede ke dvěma velkým syndromům, a to k **demenci a poruše mobility**.

Demence

Je současnou epidemií. Ve věku 65 let trpí různým stupněm demence 2 až 7 % seniorů, ve věku 80 let je to již 20 % a ve věku 90 let 50 % seniorů. Se stárnoucí populací výskyt demence narůstá.

Porucha mobility

Mobilitou pro potřeby této publikace rozumíme schopnost přemísťovat se samostatně v bytě a v jeho okolí (městě). V podstatě většina známých chorob k této poruše může vést – z nejčastějších to jsou onkologické nemoci, nemoci srdce a cév, cukrovka a její komplikace, neurologické choroby, nemoci pohybového aparátu. Odhadem pomocí korelace s výskytem pádů lze říci, že asi 25% seniorů ve věku 65 let trpí různě těžkou poruchou mobility.

---

³⁷ Text s využitím podkladů: *Koncepce přípravy na stárnutí populace ve Valašském Meziříčí na období následujících deseti let, kap. Zdravotní služby, MUDr. Pavel Prodělal*

9.1.2 Důsledky zdravotního deficitu seniorů

Oba dva chorobné syndromy dopadají vždy primárně do sociální oblasti. Vedou k většímu či menšímu stupni závislosti na druhých osobách při provádění každodenních aktivit, a to od základní sebeobsluhy až po schopnost pohybu mimo domov či vyřizování nezbytných osobních záležitostí s úřady. Výsledkem je postupně narůstající izolace, zhoršení materiální situace, mentální propad.

Podíl seniorů s významnějším zdravotním deficitem můžeme odhadnout z korelace s pobíráním příspěvku na péči. V současnosti ve věkové kategorii 70-79 let pobírá 8 % seniorů příspěvek na péči, v kategorii nad 80 - 89 let pobírá 32 %, ve věku nad 90 let je to nad 60 %. S věkem přibývá počet lidí závislých na druhých osobách³⁸.

Nedostatek pomoci této skupině lidí ze strany rodiny, sociálních služeb i zdravotních služeb vede k jejich totální zdravotní devastaci a smrti. Význam kvalitních zdravotních a sociálních služeb (a jejich úzké spolupráce) je zřejmý, a to bez ohledu na to, zda senioři žijí ve funkční rodině či osamocení.

9.1.3 Zdravotní služby ve Vítkově

Ve Vítkově je citelný deficit nemocnice, pohotovostní lékařské služby a ambulancí některých odborných lékařů. Nabídka tak nepokrývá mnohdy požadavky veřejnosti, a to nejen u seniorů.

Nedostatečně je podporována domácí ošetrovatelská péče a péče rodinných příslušníků, která by umožnila seniorům setrvat co nejdéle v domácím prostředí. Chybí dostupná hospicová paliativní péče pro seniory na konci života.

9.1.4 Struktura zdravotních služeb ORP Vítkov, aktuální stav

Všechny níže uvedené zdravotní služby jsou pochopitelně využívány všemi občany Vítkova, nejen seniory.

Tabulka 6: Léčebny dlouhodobě nemocných v SO ORP Vítkov (stav v srpnu 2018) – lůžková péče

	Počet lůžek
Vítkov, Opavská	40
Vítkov, Klokočov	160 (20 + 140)

Tabulka 7: Ordinance praktických lékařů pro dospělé – primární péče

	Počet ordinačních hodin/týden	Průměrný počet návštěv/poskytnutí péče v bydlíšti pacienta za měsíc ³⁹
Vítkov, Budišovská	13,5	7
Vítkov, Selská	31,5	7
Vítkov, Hřbitovní	25	

³⁸ <http://www.statistikaamy.cz/2017/04/kazdy-osmy-starsi-65-let-pobira-prispevek-na-peci/>

³⁹ Na základě vyjádření příslušných praktických lékařů

Budišov nad Budišovkou	30	
Melč	25	10
Březová	13 (17,5 v obci Strání)	

Tabulka 7: Ordinace odborných lékařů

Obec	Odborná ambulance	Počet ordinačních hodin/týden	Pouze na objednání ano/ne
Vítkov, Vodní	Ortopedie	10	Ano
Vítkov, Opavská	Chirurgie	37,5	Ne
Vítkov, Opavská	Dermatologie	6	Ano
Vítkov, Opavská	ORL ambulance	3	Ano
Vítkov, Švermova	Stomatologie	34,45	
Vítkov, Švermova	Stomatologie		Ano
Březová	Stomatologie	9,5	Ne
Budišov nad Budišovkou	Stomatologie	33	Ne
Melč	Stomatologie	25	Ne
Vítkov, Oderská	Gynekologie	30,5	Ne
Vítkov, Nám. J. Zajíce	Gynekologicko-porodnická ambulance	28,5	Ne
Budišov nad Budišovkou	Gynekologie	4	Ano
Melč	Gynekologie	8	Ne
Vítkov, Opavská	Neurologie a rehabilitace	22,5	Ne

9.2 Potřebná opatření

Město nemá přímé kompetence pro zřizování či provoz zdravotních služeb, může však v této oblasti vhodnými způsoby intervenovat u stávajících poskytovatelů, zdravotních pojišťoven či Krajského úřadu, evn. zajistit pomoc či finanční pobídky novým poskytovatelům služeb ve městě.

9.2.1 Navýšení kapacit a modernizace pobytových zdravotních služeb

- Pokud se bude vyvíjet demografický profil občanů města předpokládaným způsobem (viz kap. 2) a při předpokladu, že zůstane zachován také současný poměr pobytu seniorů v domácím prostředí a institucích a při předpokladu minimálně stejného převisu poptávky **by měl být co 5 let nárůst lůžek odlehčovací péče a lůžek zdravotní péče (tzv. LDN – léčebna dlouhodobě nemocných) asi 10 % až 15%**. Lze předpokládat, že potřeba lůžek v roce 2050 bude asi o 80-100 % vyšší.
- Podpoření vzniku a provozu zařízení pečující o pacienty s Alzheimerovou chorobou a jinými typy demencí.

9.2.2 Navýšení kapacit ambulantních zdravotních služeb

- Zajištění provozu lékařské pohotovostní služby. Nejbližší služba tohoto typu je poskytována v Opavě, Novém Jičíně a Ostrava, což činí tuto službu pro nemocné seniory bez možnosti dopravy autem zejména o víkendech či v noci prakticky nedosažitelnou.
- Zajištění dostupné domácí ošetrovatelské péče.
- Apel na praktické lékaře, aby v odůvodněných případech vykonávali návštěvní službu a poskytovali péči v domácím prostředí seniorů.
- Zajištění chybějící nebo kapacitně nedostačující odborné ambulantní péče, zejména stomatologické, psychiatrické, ORL, plicní, oční, kožní.
- Snaha o zajištění geriatrické péče.
- Zajištění dostupné hospicové paliativní péče (terénní nebo pobytové).

10 Práce a zaměstnání

S postupným stárnutím populace každým rokem přibývá občanů ve věku nad 65 let, kteří pobírají starobní důchod. Nemalá část z těchto lidí vyhledává a vítá možnost dalšího pracovního uplatnění. Je to jednak z důvodů ekonomických – možnost výdělku či příjvídělku k důchodu – ale také z důvodů touhy neopustit oblíbenou práci či z potřeby společenského uplatnění. Dalším aspektem je, že z důvodu společenských změn se postupem času vytratily některé profese, takže kvalifikovaná pracovní síla v některých zejména řemeslných oborech je nyní prakticky pouze v seniorském věku a tito lidé s vysokým smyslem pro zodpovědnost tak stále pracují a nemají za sebe náhradu. Vysoké zastoupení seniorů je také na vedoucích pozicích, jak dokládají informace Českého statistického úřadu⁴⁰. Senioři pracují jako stálí zaměstnanci, příležitostní brigádníci i samostatně podnikající osoby. Pojem „práce“ nezahrnuje pouze aktivity finančně ohodnocené. Většina seniorů má nezastupitelný podíl na chodu širších rodin, např. podílem při péči o vnoučata, práci při údržbě a provozu domácností, evn. drobného hospodářství a zahrad. Důležitá pro seniory i pro společnost je také dobrovolná práce v rámci různých organizací, klubů apod.

V porovnání s Evropskou unií tvoří pracující senioři v České republice 2,1 % z celkového počtu všech pracujících osob. V rámci Evropské unie je toto číslo o něco větší, a to 2,3 %.

10.1 Popis stávajícího stavu a výhled

10.1.1 Výdělečná činnost seniorů

V rámci ORP Vítkov byli osloveni největší zaměstnavatelé s dotazem, zda zaměstnávají osoby nad 65 let. Byly dotazovány tyto firmy:

- Březovská zemědělská a. s.
- LINASET a. s.
- ALU-COLOR s. r. o.
- CERNIN s. r. o.
- SEVEN SPORT s. r. o.
- ČESKÁ POŠTA
- LANEX a. s.
- Simply You Pharmaceuticals a. s.

Z odpovědí vyplývá, že firmy zaměstnávají seniory v malém počtu, většinou se jedná o zaměstnance, kteří ve firmě již dlouhá léta pracovali a i po překročení důchodové hranice v podniku stále zůstávají. O zaměstnání seniorů zájem mají, ale pouze jako výpomoc či brigádnickou činnost. Některé organizace (společnosti Seven Sport s. r. o. a Simply You Pharmaceuticals, a. s.) rovnou uvedly, že jsou firmy, které preferují zaměstnávání mladých lidí, jelikož práce je časově náročná a zároveň mají požadavky na vysokou flexibilitu, rychlost a dobré ovládnutí nových IT technologií.

Kromě zaměstnavatelů byli osloveni také starostové jednotlivých obcí v ORP s dotazem, zda poskytují seniorům a případným zaměstnavatelům přehledný a ucelený systém nabídky či poptávky pracovních činností. Celkem bylo osloveno 11 obcí, ale odpovědi jsme získali pouze od poloviny z nich. Dle dostupných informací vyplývá, že obce vydávají místní tisk, kde se občas objeví informace o nabídce práce, ale jinak neexistuje žádný ucelený systém.

---

⁴⁰ <https://www.czso.cz/csu/czso/pracujicich-senioru-pribyva>

Mimo potencionálních zaměstnavatelů byly osloveny také spolky, které sdružují seniory. Z došlých odpovědí je jasné, že v některých obcích existují sdružení či kluby seniorů, kteří se pravidelně scházejí a uvítali by možnost informace o nabídce práce. Z odpovědí dále vyplývá, že by uvítali přednostně krátkodobé brigády či výpomoci.

Podobný zájem, tj. zájem o drobný přivýdělek například i prodejem svých výrobků či drobných služeb, výpomoci v domácnostech, příležitostné hlídání dětí, prodej svých výpěstků na zahrádce apod., evidujeme také na základě zpětné vazby od oslovených seniorů, kteří jsou členy Svazu postižených civilizačními chorobami. Bohužel dosud neexistuje žádný způsob, jak by mohli nabízet tyto služby.

Ze všech našich šetření vyplývá, že senioři by o práci, a to zejména o krátkodobější či brigádnickou činnost, měli zájem, ale nejsou dostatečně informováni. Současný trend je, že senioři ve svém věku příliš nedisponují kompetencemi pro moderní IT technologie, ale s postupujícími roky, kdy do seniorského věku budou přicházet současní padesátníci, se bude tato bariéra snižovat.

10.1.2 Nevýdělečné aktivity seniorů

Blíže neznámý počet seniorů se věnuje dalším, neorganizovaným aktivitám v různých organizacích, např. v rámci Klubu seniorů, Sokola, skautské organizaci, sportovních a turistických klubech atd. Většímu zapojení seniorů v dobrovolných pracích může bránit menší informovanost o poptávce takových aktivit. **Neexistuje ucelený systém informovanosti.**

10.2 Potřebná opatření

10.2.1 Vytvoření jednotného systému informací o pracovních nabídkách, brigádách i dobrovolných činnostech, vhodných pro seniory

Na webu Úřadu práce i na vývěskách ve městě je zveřejněna nabídka volných pracovních míst, ale chybí zde právě zohlednění možností práce seniorů. Stejně tak chybí soustředěná informace o možnostech krátkodobých brigád nebo možnostech dobrovolnictví. Pokud by taková databáze existovala, znamenalo by to zvýšení možností uplatnění pro aktivní seniory. Tuto databázi by mohly využívat i menší firmy, které nedisponují personálními úseky, na pokrytí sezónních prací nebo řešení aktuálních zakázek. Navrhujeme:

- Vytvořit a spravovat jednotný systém nabídek a požadavků pracovních pozic pro seniory, který by byl dostupný v elektronické i písemné podobě: elektronicky na webu města, písemně např. v rámci Senior pointu). Lze využít i některou ze stávajících webových/mobilních aplikací⁴¹.
- Informace o tomto systému a průběžně i o volných pracovních pozicích vč. krátkodobých brigád přímo pro seniory zveřejňovat pravidelně ve Vítkovském zpravodaji a na vývěskách města.
- Zorganizovat a zajišťovat nabídku města na práci formou krátkodobých úvazků či brigád (např. formou dohod o provedení práce) pro město (pořadatelská služba, úklid, péče o zeleň, drobné řemeslné práce apod.).

---

⁴¹ Např. „pracezarohem.cz“

11 Společenské aktivity, vzdělávání, veřejný život

Zapojení seniorů do společenského života je velmi důležité pro jejich plnohodnotný život a snižuje ohrožení této cílové skupiny sociálním vyloučením. Senioři by měli mít možnost zapojovat se do nejrůznějších aktivit ve městě dle svých zájmů. Je potřeba vytvořit takové podmínky, aby účast na společenském a kulturním životě města nebyla podmíněna mobilitou osob.

11.1 Popis stávajícího stavu a výhled

11.1.1 Nabídka volnočasových aktivit pro seniory ve Vítkově

Klub důchodců

Současný klub důchodců provozovaný městem sídlí v suterénních prostorách domu č.p. 877 v Budišovské ulici. Jedná se o původní byt o velikosti 2 + KK, který byl upraven na jednu velkou místnost. Klubovna je vybavena starým inventářem, prostor je nevyhovující. Místnost pro svá setkávání využívá také místní organizace Svazu postižených civilizačními chorobami.

Počet členů klubu: 45

Věk: 60 – 86

Náplň činnosti: pravidelné setkávání, besedy, pořádání zájezdů, Dne matek, Dne seniorů

Rozpočet klubu (výdaje/příjmy): Město neeviduje příjmy z Klubu, členové klubu platí Klubu příspěvky, z toho si organizují různé akce. Město přispívá na provoz a činnost Klubu. V roce 2017 bylo pro potřeby Klubu použito 53 tis. Kč.

Základní organizace Svazu postižených civilizačními chorobami

ZO SPCCH z velké části supluje činnost klasického klubu seniorů. Pro své členy i seniorskou veřejnost pořádá pravidelné cvičení na židlích v kulturním domě, pravidelné zájezdy a exkurze, kulturní a společenské akce (koncerty, setkávání, sportovní soutěže, přednášky a besedy).

Akce pořádané městem pro cílovou skupinu seniorů

Město pravidelně do svého plánu akcí zařazuje aktivity určené seniorům. Jsou to především přednášky a besedy, Den seniorů, od letošního roku přibyly sportovní a pohybové aktivity díky finanční podpoře Moravskoslezského kraje.

Senior Point

Město od letošního listopadu zahájí provoz Senior Pointu. V současném modelu se jedná se o kontaktní kancelář, kde budou provozovány zejména poradenské služby poradenských služeb. Provoz bude zajištěn v prostorách kina na ul. Komenského 139, a to v rozsahu 8 hodin týdně. Provoz je podpořen z dotace Moravskoslezského kraje. Od r. 2020, po ukončení podpory z dotace, se počítá s provozem zajištěným Městem Vítkov.

11.2 Potřebná opatření

11.2.1 Zajištění zázemí pro potřeby volnočasových aktivit seniorů I – Senior Point

Doporučujeme doplnit stávající služby Senior Pointu, tj. poradenství poskytované proškolenými osobami, o právní poradnu a poradenství pro pečující, a to 1x týdně 4 hodiny.

11.2.2 Zajištění zázemí pro potřeby volnočasových aktivit seniorů II – vybudování nového Klubu pro seniory

Místo pro nové prostory Klubu seniorů: Dělnická 746 – Kulturní dům Vítkov. V rámci této aktivity doporučujeme zrušení/přemístění stávajícího provozu na ul. Budišovská z důvodu nevyhovující kapacity a vybavení. V nových prostorách navrhujeme vytvoření moderního multifunkčního klubu v prostorách bývalé restaurace: klubovna s kuchyňkou a barem, odpočívárna, posilovna, bazén, sauna, místnost pro masáže, pedikúra. Tím současně vznikne:

- možnost propojení a využití stávajících prostor Kulturního domu – sály (cvičení, pohybové aktivity, kulturní pořady, společenské aktivity), učebna (kurzy, besedy, tvůrčí dílny), výstavní síň (výstavy)
- možnost snadného využití přilehlého parku v letních měsících – cvičení venku, posezení apod.
- z důvodu maximálního využití prostor možnost kombinovat provoz s provozem aktivit či vybavení pro seniory mimo klub, rodiče s dětmi (rodiče na MD), mateřské školy či wellnes pro veřejnost
- zvýšení využití prostor Kulturního domu

11.2.3 Podpora činnosti Klubu seniorů

Cílem tohoto opatření je otevřít klubovou činnost všem seniorům města. Tyto aktivity navrhujeme provozovat pod patronátem města a zajistit trvale udržitelné projekty, které navážou na současné aktivity a budou se dále zdokonalovat a přizpůsobovat požadavkům seniorů.

- **Otevření SenKavárny:** formou dobrovolnické činnosti seniorů provozovat SenKavárnu v prostorách klubu (nabídka teplých a studených nápojů, jednoduchého občerstvení). Zisk by se použil na akce, které by si vždy senioři na začátku roku vybrali hlasováním na svém seniorském fóru (zájezd, společenská nebo kulturní akce, nákup vybavení apod.).
- **Provozování SenKrámků:** SenKrámeček by měl své stálé místo v prostorách klubu (vitrína s nabídkou). Výrobky vyrobené v klubu by si senioři prodávali v rámci dobrovolnické činnosti na akcích ve městě a okolí (trhy, jarmarky, Den města, kampaně...). Výtěžek by se použil na akce, které by si vždy senioři na začátku roku vybrali hlasováním na svém seniorském fóru (zájezd, společenská nebo kulturní akce, nákup vybavení apod.).
- **Doučování dětí:** v prostorách klubu provozovat formou dobrovolnické práce doučování dětí. Aktivita by probíhala ve spolupráci se základními školami.
- **Vzdělávací aktivity:** v rámci provozu klubu vznikne prostor a možnosti k rozvoji nových vzdělávacích aktivit pro seniory, o přednášky, besedy, osvětové a vzdělávací akce, např.:
  - jazykový kurz
  - kurz na podporu zdraví a zdravého životního stylu,
  - témata bezpečnosti
  - univerzita třetího věku
- **Sportovní aktivity:**
  - zdokonalování a posilování fyzické kondice: např. kondiční vycházky, turistické výlety v rámci kraje, kurz Nordic Walkingu, cvičení na židlích, zdravotní cvičení, jóga, pilates, zájezdy na plavecký bazén, sportovní seniorská olympiáda
  - půjčovna elektrokol a cyklistických přileb
  - pochod generací, akce v rámci budování mezigenerační solidarity
- **Kultura, společenské akce:**
  - literární soutěž „Úcta ke stáří“
- **Další aktivity:**
  - cestování, poznávání: zájezdy pro seniory se zaměřením na poznávání a turistiku
  - letní pobytové (cca 5 dnů) akce s pestrým programem

- **Komunikace, setkávání:**
  - stírání mezigeneračních bariér formou setkávání (např. projekt Babičky čtou dětem)
  - setkávání seniorů z Vítkova a okolních obcí, aby se přirozeně rozvíjela spolupráce mezi seniorskými kluby, navazovala přátelství, vyměňovaly zkušenosti
  - Den seniorů – každoročně připravit oslavu tohoto svátku pro všechny seniory ve městě, do setkání zapojit školy, zajistit účast představitelů města
  - pořádat pro osoby dlouhodobě pečující o staré a nemocné rodinné příslušníky setkávání, kde by si mohli vyměnit zkušenosti a načerpat energii.
- **Organizační podpora:**
  - 1x ročně doporučujeme zorganizovat seniorské fórum, na kterém si senioři určí priority ročního programu pro svou cílovou skupinu.
  - na programu a aktivitách spolupracovat s Domovem Vítkov, Charitou Odry a neziskovými organizacemi zabývajícími se problematikou stárnutí populace, s lékaři, zdravotními pojišťovnami, zdravotnickými zařízeními
  - pravidelně mapovat vývoj stárnutí populace ve Vítkově a přijímat potřebná opatření
  - spolupracovat s podnikateli, aby vytvářeli programy pro své bývalé zaměstnance (Den seniorů, Den matek, výročí firmy apod.).
  - zajímat se o seniory, kteří žijí osamocně a hledat možnosti pro jejich zapojení do kulturního a společenského života ve městě
  - přizpůsobit časy alespoň části pořádaných akcí požadavkům seniorů (nesituovat je do večerních hodin).

11.2.4 Další opatření

- Prodloužení sezóny na městském koupališti vybudováním slunečních kolektorů (nebo jiného zařízení) pro ohřev vody v bazénech.
- Rozšíření otevíracích hodin koupaliště pro kondiční plavání.
- Vybudování kardiostezky pro kondiční chůzi v délce cca 3 km (mlatový chodník vedoucí krajem města – motivace k pohybu venku, kombinace pocitu bezpečí seniorů, dobrá dostupnost z města, přiměřená délka, pohyb v přírodě po přirozeném povrchu).
- Svozový autobus pro seniory na kulturní a společenské akce pořádané ve Vítkově.

12 Klíčová opatření

Zde uvádíme opatření, která pracovní skupina vyhodnotila jako klíčová a doporučuje je k prioritní realizaci. Plný text a zdůvodnění těchto zásadních opatření je uveden vždy v textu příslušné kapitoly.

- **Navýšení počtu bytových jednotek, vhodných pro seniory** – viz kapitola 5 Bydlení, opatření 5.2.1
- **Posílení kapacity pobytových a terénních sociálních služeb** - viz kapitola 8 Sociální služby, opatření č. 8.2.1
- **Zajištění zázemí pro potřeby volnočasových aktivit seniorů, vybudování nového Klubu pro seniory** – viz kapitola 11 společenské aktivity, vzdělávání, veřejný život, opatření 11.2.2

13 Dodatky

13.1 Zkratky

ČR: Česká republika

EU: Evropská unie

CHKO: chráněná krajinná oblast

IT: informační technologie

KÚ: Krajský úřad

OO PČR: obvodní oddělení Policie České republiky

ORL: otorhinolaryngologie

SO ORP: správní obvod obce s rozšířenou působností

SVČ: Středisko volného času

SŽDC: Správa železniční dopravní cesty

TS: Technické služby

WHO: World Health Organisation, Světová zdravotnická organizace

ZO SPCCH: základní organizace Svazu postižených civilizačními chorobami

13.2 Slovníček

- deficit: nedostatek, chybění, postižení
- demografický: zabývající se popisem složení a reprodukce obyvatelstva
- dermatologie: lékařský obor zabývající se prevencí, diagnostikou a léčbou kožních chorob
- disabilita: zdravotní deficit bez dopadu do sociální oblasti
- funkční stav (člověka): dynamická hodnota, která zahrnuje kromě zdravotního stavu fyzickou, mentální a socioekonomickou situaci jedince
- geriatricie: lékařský obor, zabývající se problémy stárnutí a chorobami ve stáří
- globální: celosvětový, souhrnný
- gynekologie: ženské lékařství, obor, zabývající se se prevencí, diagnostikou a léčbou poruch reprodukčních orgánů ženy
- intravilán: vnitřní prostředí obce
- migrační saldo: poměr přistěhovaných a vystěhovaných osob v daném území a za daný časový úsek
- municipalita: městská samospráva
- neurologie: lékařský obor, zabývající se prevencí, diagnostikou a léčením nemocí nervové soustavy
- otorhinolaryngologie: lékařský obor, zabývající se prevencí, diagnostikou a léčením ušních, nosních a krčních nemocí
- ortopedie: lékařský obor, zabývající se prevencí, diagnostikou a léčením nemocí pohybové soustavy
- paliativní péče: celková péče o nemocné, jejichž nemoc nereaguje na léčbu, zaměřenou na odstranění příčiny nemoci. Paliativní péče má za cíl především odstranění bolesti a dosažení co možná nejlepší kvality života nemocných a jejich rodin.
- stomatologie: zubní lékařství
- syndrom: zde kombinace příznaků určité choroby nebo skupiny chorob
- urbanizace: zvyšování podílu obyvatelstva žijícího ve velkých městech a vylidňování menších a malých obcí a okrajových částí zemí

13.3 Seznam použitých zdrojů

- Český statistický úřad: Databáze demografických údajů za vybraná města ČR. Dostupné on-line: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-vybrana-mesta-cr#v>
- DANIELOVÁ, B., FITZPATRICK, K., PROVAZNÍKOVÁ, T., STAROSTOVÁ, O.: Jsem tady ještě doma?, Praha, Diakonie ČCE, 2015
- Cohousing, Dostupné on-line <http://www.cohousing.cz/senior-cohousing2/>
- Města přátelská seniorům. Dostupné on-line: <https://www.mestoseniorum.cz/>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek>
- Registr poskytovatelů sociálních služeb. Dostupné on-line: http://iregistr.mpsv.cz/socreg/vitejte.fw.do?SUBSESSION_ID=1488400696339_3
- Senzační senioři. Dostupné on-line: <http://www.sensen.cz/aktuality/2013/seniori-v-doprave-ohrozeni-ci-hrozba/>
- BESIP. Dostupné on-line: <http://www.ibesip.cz/cz/statistiky/statistiky-nehodovosti-v-ceske-republice/>
- JANATA H., Podpora zdraví ve vyloučených lokalitách a snižování nerovností ve zdraví, Státní zdravotní ústav, Praha 2015.
- JANOVSÁ K. a kol.: Koncepce přípravy na stárnutí populace ve Valašském Meziříčí na období následujících 10 let, dostupné on-line: http://www.valasskemezirici.cz/assets/File.ashx?id_org=17636&id_dokumenty=31792
- KALVACH, Z. a kol.: Podpora rozvoje komunitního systému integrovaných podpůrných služeb. Praha, Diakonie ČCE, 2014
- KALVACH, Z., HRABĚTOVÁ, E., Senior a já... já a senior? 1. vyd. Společnost přátelská všem generacím, 2005
- Kvalita života českých seniorů v roce 2014 [online]. Praha: KSV, 2014
- KODL M. a kol., Zpráva o zdraví obyvatel České republiky, Státní zdravotní ústav, Praha 2014.
- KOPECKÁ in VOHRALÍKOVÁ, L., RABUŠIC, L. Čeští senioři včera, dnes a zítra. Brno: VÚPSV, v.v.i, 2004. Dostupné on-line: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_149.pdf.
- Kvalita života českých seniorů v roce 2014, [online]. Praha: KSV, 2014.
- Kvalita života seniorů by měla být prioritou společnosti. (1. únor 2017). Načteno z <http://www.ochrance.cz/>: <http://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2016/kvalita-zivota-senioru-by-mela-byt-prioritou-spolecnosti/>
- MATOUŠEK OLDŘICH a kol., 2008, Slovník sociální práce, 2. přepracované vydání, Praha: Portál, ISBN: 978-80-7367-368-0.
- Medicína pro Praxi 2008; 5(4): 157–159. Dostupné on-line: <http://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2008/04/05.pdf>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí, texty dostupné on-line: https://www.mpsv.cz/files/clanky/30876/zpravodaj_cervenec_2017.pdf , <https://socialnipolitika.eu/2018/08/pocet-lidi-s-prispevkem-na-peci-v-obcich-2014-2017/> , <http://portal.mpsv.cz/soc/ssl/prispevek> , <https://mpsv.cz/cs/33510> , <https://mpsv.cz/cs/31767> , https://www.mpsv.cz/files/clanky/24024/Bruzura_starnuti_screen.pdf
- Ministerstvo vnitra ČR: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2015. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-politiky>
- Ministerstvo vnitra ČR: Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016, Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx>
- OLŠAN, M.: Senioři v silniční dopravě – Pomocník a rádce seniorům, BESIP, 2009
- Senior pointy, dostupné on-line: <https://www.seniorpointy.cz/>
- Senzační senioři: <http://www.sensen.cz/aktuality/2013/seniori-v-doprave-ohrozeni-ci-hrozba/>
- SOUČEK, M. et al. : Vnitřní lékařství, 1672 s., Brno: GRADA Publishing 2011

- Stárnout je normální, dostupné on-line: <http://www.starnout-je-normalni.cz/index.php/geriatrie-a-gerontologie/31-obecne/48-starnuti-populace-jako-skutenost-nikoli-hrozba>
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb města Vítkova navazující na Akční plán města Vítkova na léta 2015 – 2018
- Ústav zdravotnických informací a statistiky, 2016. Data Presentation System (DPS-orp)
- VIDOVIČOVÁ, L., GALČANOVÁ, L., PETROVÁ KAFKOVÁ, M., SÝKOROVÁ, D., 2013: Stáří ve městě, město v životě seniorů. Sociologické nakladatelství v koedici s Masarykovou univerzitou, ISBN 978-80-7419-141-1, 978-80-210-6095-1
- VIDOVIČOVÁ, L.. Mýty o stáří [online]. FSS Masarykovy univerzity v Brně. Dostupné on-line: <http://www.otevrenoseniorum.cz/myty-o-stari/starnuti-ceske-populace-neni-socialni-problem/>
- World Health Organisation, 2002: Active ageing: a policy Framework. WHO, Geneva World Health Organisation, 2007: Global age-friendly cities: a guide, ISBN 978 92 4 154730 7 překlad Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2009: Globální města přátelská seniorům